

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorálních oborů a právních věd

Martin Červený

**Pastorační setkání s rodiči žádajícími
křest dítěte na bázi dokumentů
magisteria pro pastorační svátostí ve
vikariátu Kolín**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Stanislav Příbyl, Th.D.

Praha 2022

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. dubna 2022

Martin Červený

Bibliografická citace

Pastorační setkání s rodiči žádajícími křest dítěte na bázi dokumentů magisteria pro pastorační svátostí ve vikariátu Kolín: bakalářská práce/ Martin Červený; vedoucí práce: ThLic. Stanislav Příbyl, Th.D. -- Praha, 2022. -- 72 s.

Anotace

Tématem práce je pastorační setkání s rodiči žádajícími křest dítěte na bázi dokumentů magisteria pro pastorační svátostí ve vikariátu Kolín. První část práce se zabývá nejdůležitějšími dokumenty magisteria a promluvami papeže Františka o křtu dětí. Úkolem druhé části práce je zjištění stavu uvádění doporučení dokumentů magisteria do praxe v Kolínském vikariátu. Výzkum byl prováděn pomocí strukturovaného rozhovoru s jednotlivými faráři vikariátu. Zjištěné údaje byly utříděny do deseti tematických okruhů, které jako celek řeší problematiku schůzek s rodiči před křtem dítěte. Na závěr je v práci provedeno vyhodnocení výzkumu s popsáním problémů, které přináší uvádění dokumentů magisteria do praxe. Hodnocení také navrhuje doporučení k řešení vyskytujících se problémů.

Klíčová slova

křest, dítě, rodiče, církve, pastorační činnost, dokumenty magisteria, svátosti

Abstract

The theses deals with the theme of pastoral meeting with parents requesting the baptism of a child, based on documents of the Magisterium for the Pastoral of Sacraments in the Vicariate of Kolín. The first part of the thesis deals with the most important documents of the Magisterium and the Pope Francis' speeches on the baptism of children. The aim of the second part of the theses is to investigate the state of putting the recommendations of the Magisterium's documents into practice in the Vicariate of Kolín. The research method is structured interview with the individual vicars of the vicariate. The data were classified into ten thematic areas. The final evaluation identifies the problems related to the implementation of the magisterium's documents into practice. The evaluation also proposes recommendations to address the problematic issues.

Keywords

baptism, children, parents, church, pastoral activity, Magisterium documents, sacraments

Počet znaků (včetně mezer): 115 482

Poděkování

Rád bych zde poděkoval především svému vedoucímu práce ThLic. Stanislavu Příbylovi, Th.D., za podnětné rady při psaní práce a za jeho trpělivost. R.D. Martinovi Sklenářovi bych rád poděkoval za námět, ze kterého vzniklo téma této práce, a PhDr. Jaroslavu Najbertovi, Ph.D., za cenné rady. Také bych rád poděkoval své rodině za podporu a trpělivost, kterou se mnou měla během psaní práce.

Obsah

Úvod	8
1. Teoretická část	9
1.1. Křest v dokumentech magisteria.....	9
1.1.1. Katechismus katolické církve	9
1.1.2. Křestní obřady: Křest malých dětí.	12
1.1.3. Křest v kodexu kanonického práva	15
1.1.4. Posvátná kongregace pro nauku víry: instrukce o křtu dětí	19
1.2. Křest dětí v promluvách papeže Františka.....	24
2. Praktická část – zaměřující se na vikariát Kolín	28
2.1. Vikariát Kolín	28
2.2. Metodologie výzkumu – strukturovaný rozhovor	29
2.3. Výsledky rozhovorů.....	30
2.3.1. Průběh a četnost schůzek s rodiči.....	30
2.3.1.1. Jak přistupovat k rozdílům mezi rodiči, kteří přicházejí žádat o křest dítěte	30
2.3.1.2. Začátek vedení rozhovoru s rodiči, kteří jsou vzdáleni křesťanskému životu.....	31
2.3.1.3. Problematizování křtu	32
2.3.1.4. Osoba pověřená vedením schůzek s rodiči.	33
2.3.1.5. Počet setkání s rodiči křtěného dítěte.....	34
2.3.2. Používání dokumentů magisteria v praxi.....	34
2.3.3. Seznámení rodičů se zakotvením v církvi, ve farním společenství a uvědomění si vlastní odpovědnosti	35
2.3.3.1. Práva a povinnosti vyplývající ze křtu pro rodiče a dítě.....	35
2.3.3.2. Víra potřebuje společenství věřících.....	36
2.3.3.3. Seznámení rodičů s působením křtu a jeho nutností pro spásu člověka.....	37
2.3.4. Garance záruk a minimální požadavky na rodiče před křtem.....	38
2.3.5. Kmotr a svědek křtu	40
2.3.6. Seznámení s obřadem.....	41
2.3.7. Zapojování laiků do přípravy rodičů.....	45
2.3.8. Odkládání křtu.....	47
2.3.9. Práce s rodiči a jejich dětmi po křtu.....	48
2.3.10. Pokyny od biskupa ke křtu dětí a vlastní hodnocení procesu přípravy.....	49
2.3.11. Zápis o provedeném křtu.....	49
2.4. Vyhodnocení zjištěného stavu ve vikariátu Kolín	51
Závěr	56
Seznam použitých zkratk.....	58
Seznam literatury	59
Příloha A	61
Dotazník pro faráře jednotlivých farností ve vikariátu Kolín a jejich odpovědi... ..	61
Dotazník	61
Odpovědi	63
Farnost 1.....	63
Farnost 2.....	64
Farnost 3.....	65

Farnost 4.....	66
Farnost 5.....	67
Příloha B	69
Vzory formulářů: matriky pokřtěných a potvrzení o křtu	69
Příloha C	71
Mapa kolínského vikariátu	71
Příloha D	72
Celkový počet křtů ve vikariátu Kolín	72

Úvod

Pastoračnímu setkání s rodiči žádajícími o křest dítěte se ve své praxi věnuje každá farnost. Tato práce má za úkol zjistit, jak takováto příprava probíhá ve farnostech Kolínského vikariátu. Aby bylo možno zjistit, že schůzky s rodiči ve farnostech probíhají v souladu s celocírkevní představou, budu jednotlivé činnosti porovnávat s dokumenty, které předepisuje pro tuto činnost magisterium. Tato práce si nedává za úkol prozkoumat a popsat všechny dokumenty magisteria, ale používá ty nejdůležitější a nejpoužívanější.

Práce je rozdělena do dvou částí. První část je teoretická. Zabývá se obsahem jednotlivých dokumentů, týkajících se tématu práce. Jako první dokument bude popsán Katechismus katolické církve, následují Křestní obřady: křest malých dětí. Důležité je znát také právní předpisy, proto je v další kapitole popsán křest z pohledu kodexu kanonického práva. Posledním dokumentem, kterým se budu zabývat, je instrukce o křtu dětí, kterou vydala Posvátná kongregace pro nauku víry. Teoretická část je zakončena promluvami papeže Františka zbývajících se křtem malých dětí.

Druhá část práce je praktická a zabývá se situací daného tématu ve farnostech Kolínského vikariátu. Nejprve je stručně představen Kolínský vikariát. Následuje popis tvorby struktury otázek, které slouží jako podklad pro rozhovor s jednotlivými faráři. Otázky jsou utříděny do deseti tematických okruhů a tyto okruhy odpovídají kapitolám 2.3.1.–2.3.10. V těchto kapitolách jsou jednotlivá témata popsána z pohledu odborné literatury, která je uvedena v poznámkách pod čarou. Tento popis je doplněn o zjištění, které vyplývá ze strukturovaného rozhovoru. Těchto deset témat projde celou problematikou setkání s rodiči žádajícími o křest dítěte. Nakonec je popsáno vyhodnocení zjištěného stavu ve farnostech Kolínského vikariátu s návrhem změn na zlepšení stávajícího stavu.

1. Teoretická část

1.1. Křest v dokumentech magisteria

1.1.1. Katechismus katolické církve

Úvodní článek kapitoly Svátost křtu zdůrazňuje, že křest je: „vstupní branou k životu v duchu („vitae spiritualis ianua“) a branou, která otevírá přístup k ostatním svátostem.“¹ Křtem se stáváme Kristovými údy, součástí církve a součástí jejího poslání.²

Křest vychází z řeckého slova „baptizein“, které znamená ponořit nebo pohroužit. Křtem je křtěný ponořen do Kristovy smrti a je s ním vzkříšen. Svátý Pavel říká, že křest je „koupelí znovuzrození a obnovení Duchem Svátým.“³ Dále katechismus říká, že křest se také nazývá osvěcení, protože každý, kdo přijal Slovo, je tímto Slovem osvěcen.⁴

Církev spatřuje už ve staré smlouvě určité předobrazy křtu. Na začátku stvoření se vznášel duch Boží nad vodami. Voda je vnímána jako zdroj života. Dalším předobrazem je Noemova archa, kterou církev vnímá jako spásu ve křtu. V Noemově příběhu je mořská voda symbolem smrti a tím i předobrazem kříže. To ukazuje křest jako „společenství s Kristovou smrtí.“⁵ Izraelský lid dvakrát přechází přes vodu. Jednou přes Rudé moře, aby byl vysvobozen z otroctví. Křest osvobozuje od otroctví hříchu. Podruhé lid přechází řeku Jordán a vstupuje do zaslíbené země, kterou Izraelité dostávají darem. Tato země je předobrazem věčného života.⁶

Ježíš se nechává pokřtít Janem Křtitelem a tím začíná svou veřejnou činnost. Přijetím tohoto křtu, který byl určen pro hříšníky, dal najevo, že „zmařil sám sebe.“⁷ Při ukřižování vytryskla z Ježíšova probodeného boku krev a voda. Krev je znamením eucharistie a voda je znamením křtu. Posledními událostmi pozemského života Ježíš otevřel prameny křtu všem lidem. Zmrtvýchvstalý Ježíš dává svým učedníkům příkaz: „Jděte tedy, získejte za

¹ KKC 1213.

² Srov. KKC 1213.

³ *Nový zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě*. 4. vyd. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012, s. 710.

⁴ Srov. KKC 1214–1216.

⁵ KKC 1220.

⁶ Srov. KKC 1219–1222.

⁷ F 2,7.

učedníky všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal.“^{8,9}

Kdo věří v Ježíše Krista, tomu církev udělí křest, bez ohledu na to, k jaké skupině lidí patří. Praxe udílení křtu je prováděna od Letnic, kdy byl apoštolům seslán Duch Svatý. Svatý Petr ve svém kázání vyzývá k obrácení, které je završeno křtem a přislubuje každému pokřtěnému dar Ducha Svatého.¹⁰

Než se přistoupí k svátosti křtu, je třeba, aby byl nový budoucí křesťan nejprve uveden do života křesťana. Dospělé osoby toto uvedení absolvují v období katechumenátu a řadou přípravných obřadů. Malé děti se nemohou účastnit katechumenátu a starší děti se uvádějí do křesťanského života velmi zkrácenými úseky. Křest dětí proto vyžaduje, aby katechumenát probíhal až po křtu. V římském obřadu jsou tyto katecheze dětí po několika letech zakončeny biřmováním.¹¹

Katechismus dále hovoří o významu svátosti křtu a o milosti, která je Bohem při křtu udělena. Vysvětluje jednotlivé důležité prvky slavnosti: znamení kříže, hlásání Božího slova, exorcismus nad kandidátem křtu a žehnání křestní vody. Pak následuje obřad vlastního udělení svátosti křtu. Kandidát křtu je třikrát ponořen do požehnané vody anebo je mu třikrát na hlavu lita křestní voda.¹² V latinském obřadu kněz říká: „N., Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“¹³ Nově pokřtěný je pomazán svatým křížmem, které značí dar Ducha Svatého. Novokřtěnec je oblečen do bílého roucha, „oblékl se v Krista“¹⁴ a vstal s ním z mrtvých. Nakonec se novokřtěnci předá svíce zapálená od paškálu. První svaté přijímání latinská církev dovoluje udělovat jenom tomu, kdo nabyl užívání rozumu. Zakončení slavnosti probíhá udělením požehnání. Pokud se křtí novorozeňata, je také důležitým bodem požehnání matky dítěte.¹⁵

Křest dětí je nutný z důvodu, že se děti narodí „s padlou lidskou přirozeností, poskvřněnou prvotním hříchem, mají zapotřebí, aby se znovu narodily křtem,¹⁶ aby byly osvobozeny od moci temnot a přeneseny do království svobody Božích dětí.“^{17,18} Tím, že

⁸ Mt 28,19–20

⁹ Srov. KKC 1223–1225.

¹⁰ Srov. KKC 1226.

¹¹ Srov. KKC 1229, 1231, 1233.

¹² Srov. KKC 1234–1239.

¹³ KKC 1240.

¹⁴ Ga 3,27

¹⁵ Srov. KKC 1234–1245.

¹⁶ Srov. Tridentský koncil: DS 1514.

¹⁷ Srov. Ko 1,12–14

¹⁸ KKC 1250.

rodiče dávají své děti křtít, plní svůj úkol rozvíjet život svěřený Bohem. Děti byly pravděpodobně křtěny i v dobách první církve, když byl přijímán křest celé rodiny.¹⁹

Věřit se dá pouze ve víře církve a svátostí víry je křest. Růst víry by měl být zajištěn i po křtu, protože křest je začátkem nového života. V tomto úkolu je důležitá služba rodičů, ale i kmotrů. Odpovědnost za tento úkol má také celé společenství církve.²⁰

Pro naši spásu je křest nezbytný.²¹ Proto je nutno hlásat evangelium a těm, kdo uvěří, udělovat křest. Církev je přesvědčena, že kromě svátosti křtu lze podstoupit křest krve nebo křest touhy, které ovšem nejsou svátostí. Křtem krve jsou pokřtěni ti, kteří zemřeli pro Krista a s ním. Křtem touhy jsou pokřtěni katechumeni, kteří se nedožijí křtu nebo lidé, kteří hledají pravdu, nepoznali Kristovo evangelium a nevěděli, že křest je pro ně nezbytný. U dětí, které zemřely dříve, než byly pokřtěny, doufáme, že je pro ně nějaká cesta spásy díky velkému milosrdenství Boha, který „chce, aby se všichni lidé zachránili.“^{22,23}

V okamžiku křtu je novokřtěnci odpuštěn prvotní hřích a také všechny osobní hříchy. Přesto v něm zůstávají následky hříchu a náklonost ke hříchu. Trojjediný Bůh mu dá posvěcující milost, která ho uschopní ve věření v Boha, v doufání a milování Boha, v jednání z vnuknutí Ducha Svatého a dovoluje mu růst pomocí mravních cností.²⁴

Pokřtěný se křtem stává členem jediného lidu Nové smlouvy (církve) a stává se údem Kristova mystického těla. Pokřtěný má dále podíl na Kristově kněžském, prorockém a královském úřadě. Tím je povolán, aby se podřizoval a sloužil druhým ve společenství, kterým je církev. Zároveň má právo na přijímání svátostí, na to, aby byl živen slovem Božím a na jinou duchovní podporu církve. Křtem se pokřtěný také zároveň stává součástí společenství všech křesťanů, které osahuje všechny křesťanské církve, které ještě nejsou v plném společenství s katolickou církví. Křest, který byl udělen, byl udělen navždy a není možné ho opakovat.²⁵

¹⁹ Srov. KKC 1251–1252.

²⁰ Srov. KKC 1253–1255.

²¹ Srov. J 3,5.

²² 1 Tm 2,4.

²³ Srov. KKC 1257–1261.

²⁴ Srov. KKC 1263, 1264, 1266.

²⁵ Srov. KKC 1267–1269, 1271–1272.

1.1.2. Křestní obřady: Křest malých dětí.

Všeobecný úvod ke knize:

V této kapitole se budu zabývat pouze všeobecným úvodem k této liturgické knize. Křtem se stáváme součástí mystického těla Kristova. Svátost křtu, biřmování a eucharistie jsou svátosti, které mají společný kontext. Společně uschopňují křesťany k vedení svého života v plnosti a k plnění svého úkolu ve světě a v církvi.²⁶

Pro spojení rodičů a kmotrů dětí přijímajících křest s Kristem povzbuzuje církev²⁷ k „opravdové a účinné víře.“²⁸ Toto považuje církev za prioritní, protože opravdově žitá víra je cílem příprav na křest. Přípravě rodičů na křest dítěte je věnována zvláštní pozornost a je třeba, aby se jí účastnily nejenom duchovní osoby, ale také osoby z řad laiků jako jsou katecheté a Boží lid, který by se měl účastnit obřadu udělování křtu.²⁹

Kmotr se má zúčastnit alespoň konce přípravy rodičů na křest dítěte a má s rodiči vyznat víru církve při obřadu udělení křtu. V textu jsou dále uvedeny vlastnosti, které má mít kmotr dítěte. Tyto vlastnosti odpovídají Kodexu kanonického práva, kán 873 a 874. Kmotra si mají vybrat rodiče dítěte a mělo by mu být více než 16 let. Kmotr by měl v minulosti přijmout svátosti křtu, biřmování a eucharistie, žít život podle víry a nemělo mu být kmotrovství zakázáno. Kmotrem nesmí být rodiče dítěte. Dítě má mít jenom jednoho kmotra nebo jednu kmotru nebo jednoho kmotra a jednu kmotru. Pokud by rodiče chtěli, aby byl kmotrem pokřtěný křesťan věřící v Krista, který je členem jiné církve, je možné ho přijmout jako svědka křtu. Podmínkou tohoto přijetí je, že dítě bude mít ještě kmotra nebo kmotru katolického vyznání.³⁰

Standardně udílí křest biskup, kněz nebo jáhen, kteří ho smějí udílet v rámci území, na které byli ustanoveni. Křest mohou také udílet i mimo jejich území, ale za podmínky, že budou mít předem dovolení místního ordináře. Udílející by měli dbát, aby nevznikal pocit, že jsou jedni upřednostňováni před druhými.³¹

Biskupové jsou hlavními osobami, které řídí udělení svátosti křtu ve své diecézi a je doporučováno, aby to byli hlavně oni, kdo mají křtít. Kněží a jáhnové mají být pomocníky při udělení křtu. Zároveň mají pomáhat s přípravou rodičů a kmotrů křtěného dítěte. Do

²⁶ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 9.

²⁷ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 10.

²⁸ *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 10.

²⁹ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 11.

³⁰ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 10–11.

³¹ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 11–12.

těchto úkonů mají také vtahovat katechety a jiné vhodné laiky. Laikové by měli mít znalost o průběhu obřadu křtu a významu jednotlivých úkonů obřadů.³²

V případě hrozícího nebezpečí smrti může pokřtít nepokřtěného kdokoli, pokud je jeho úmyslem opravdu křtít. Pokud je z přítomných osob někdo věřící, má to být on, kdo křest udílí. V tomto případě použije zkráceného obřadu a pokusí se zajistit jednoho nebo dva svědky křtu.³³

Dále se všeobecný úvod ke křestním obřadům zabývá záležitostmi, které jsou třeba ke křtu. Voda ke křtu by měla být čistá, přírodní a měla by mít přiměřenou teplotu. Při každém křtu má být voda posvěcena pro tuto příležitost. Pouze voda posvěcená při velikonoční vigílii se použije po dobu velikonočního období. Křest se udílí ponořením do křestní vody nebo litím křestní vody.³⁴

Jediná slova, která může osoba udělující křest použít, jsou tato: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“³⁵

Křest má probíhat v kostele nebo v křestní kapli, kde má být umístěn paškál. Paškál je při obřadu křtu rozsvícen a od něho je zapálena křestní svíce. V jeden den má probíhat pouze jeden obřad křtu. Pokud vychází na jeden den více křtů, mají být udílány hromadně.³⁶

Zápis o křtu do matriky je nutné provést neprodleně. V tomto zápise je nutné uvést datum křtu, jméno pokřtěného, jméno toho, kdo udělil křest, jména rodičů a kmotrů.³⁷

Úvod ke knize:

Úvod svým obsahem doplňuje a zpřesňuje některé body, které jsou uvedeny ve všeobecném úvodu. Zde budu popisovat pouze to, co není obsaženo ve všeobecném úvodu knihy.

V bodě čtyři je zdůrazněno, že společenství věřících, včetně kněze, má pronést souhlas s vyznáním víry, aby bylo jasně řečeno, že víra, v níž je dítě křtěno, je víra církve a nejen rodiny.³⁸

³² Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 12.

³³ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 12.

³⁴ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 13.

³⁵ *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 13.

³⁶ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 13.

³⁷ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 14.

³⁸ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 17.

Větší důraz než na kmotry je dáván na rodiče dítěte, protože oni budou více výchovně působit na pokřtěné dítě. Je důležité, aby se na udílení křtu řádně připravili, buď samostudiem, přípravou vedenou farářem, přípravou vedenou laiky nebo společnou modlitbou.³⁹ Při liturgii udělování křtu mají konat tyto služby: „a) veřejně žádají o křest dítěte; b) po knězi i oni žehnají dítě na čele znamením kříže; c) zříkají se Satana a vyznávají víru; d) přinášejí dítě ke křestnímu prameni (především matka); e) drží rozžatou svíci; f) dostávají požehnání, které je zvlášť určeno matce a otci.“⁴⁰ Pokud jeden z rodičů není katolík, může při vyznání víry mlčet, ale musí souhlasit s výchovou v katolické víře. Rodiče po křtu mají dítě vést k prvnímu svatému přijímání a ke svátosti biřmování.⁴¹

Povinností duchovních je příprava rodin, obřad udílení křtu provést přesně, zbožně a zároveň mít lidský přístup. Po křtu mají povinnost pomáhat s katolickou výchovou pokřtěných dětí.⁴²

Doba udílení křtu je nejlépe vhodná při velikonoční vigílii, aby se zdůraznilo propojení s mysteriem Velikonoc. Další vhodnou dobou pro udílení křtu je neděle, den, kdy se slaví zmrtvýchvstání Páně.⁴³

Místem pro udělování křtu, jak bylo řečeno, je farní kostel. Naopak křest se nemá udělovat v soukromých domech a v nemocnicích, pokud nehrozí úmrtí dítěte.⁴⁴

Dále úvod řeší strukturu obřadu, který je používán při křtu dítěte. Jsou zde rozlišovány dva druhy obřadů: obvyklý a zkrácený. Obvyklý obřad se použije, pokud ho udílí kněz nebo jáhen a dítě není v nebezpečí smrti. Jeho struktura je následující: uvítání křtěných dětí včetně vyjádření rodičů, že žádají křest, a značení dítěte křížem. Následuje bohoslužba slova. Po bohoslužbě slova přichází na řadu vlastní křest. Nejprve je svěcena křestní voda a pak následuje zřeknutí se Ducha zla, vyznání víry a otázka, zda rodiče s kmotry chtějí, aby dítě bylo pokřtěno ve víře církve. Dalším krokem je udělení křtu ponořením nebo litím a vzývání nejsvětější Trojice. Na konec vlastního udílení křtu je dítě pomazáno křížmem, je mu předán bílý šat a rozžatá svíce. Před modlitbou Páně

³⁹ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 17.

⁴⁰ *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 18.

⁴¹ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 18.

⁴² Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 18.

⁴³ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 19.

⁴⁴ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 19.

celebrant připomene, že nově pokřtěné dítě bude přijímat eucharistii. Na konec bohoslužby kněz udělí požehnání rodičům, kmotrům a všem přítomným.⁴⁵

Zkrácený obřad křtu se použije v případě, že ho udělují katechisté.⁴⁶ Skládá se z těchto úkonů: „přivítání dětí, bohoslužby slova nebo připomenutí důležitosti křtu a přímluvy.“⁴⁷ Před křtem se katechista modlí u křtitelnice. Z obvyklého obřadu se vynechá „exorcismus, mazání olejem křtěnců a pomazání křížmem.“⁴⁸

Zkráceného obřadu se také užije, pokud hrozí úmrtí dítěte. V takovém případě se může použít přirozená voda i neposvěcená a litím se udělí křest bez dalších úkonů. Těch by se použilo v případě, že by zbývalo více času a byl by přítomen někdo, kdo je schopen vést společnou modlitbu. V případě nebezpečí úmrtí dítěte může také zkrácený obřad použít kněz a jáhen.⁴⁹

V úvodu ke knize, kterou se zabývám, je dále uvedeno, jaké úpravy obřadu může provádět biskupská konference, biskup a jaké může provádět celebrant. V rámci této práce se tímto zabývat nebudu.

1.1.3. Křest v Kodexu kanonického práva

V současnosti platný Kodex kanonického práva byl vydán roku 1983 za pontifikátu papeže Jana Pavla II. Svátostí křtu se zabývají kánony č. 849–878. Vzhledem k tomu, že křest je svátost, tak se ho také týkají kánony 840-848, které se zabývají svátostmi obecně.

V úvodním kánonu 840 se říká: „Svátosti Nového zákona, ustanovené Ježíšem Kristem a svěřené církvi, jsou, jako úkony Krista a církve, znamením a prostředkem, jimiž se vyjadřuje a posiluje víra, vzdává pocta Bohu a uskutečňuje posvěcení lidí; proto velmi přispívají k vytváření, posilování a projevování církevního společenství.“⁵⁰ Dále je v tomto článku zdůrazněno, že všichni účastníci udílení svátostí musí mít svátosti v úctě a věnovat tomuto úkonu zvláštní pečlivost.⁵¹

⁴⁵ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 20.

⁴⁶ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 20.

⁴⁷ *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 20.

⁴⁸ *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 21.

⁴⁹ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 21.

⁵⁰ CIC, kán. 840.

⁵¹ Srov. CIC, kán. 840.

Udělení svátostí je v církvi po celém světě totožné. Určovat potřebné pro platnost svátosti přísluší pouze papeži nebo představenému místní církve dle kán. 838, § 3,4.⁵² V těchto kánonech je uvedeno, že biskupské konference zajišťují překlady příslušných textů do místních jazyků. V těchto textech mohou dělat úpravy, ale jen takové, které jim jsou v textu umožněny. Konečné vydání knihy musí být schváleno Apoštolským stolcem. Pro svou církev může vydávat závazné liturgické předpisy diecézní biskup, ale jenom v rozsahu, který plyne z jeho funkce.⁵³

Podmínkou udělení jakékoliv svátosti je, že věřící musí nejprve přijmout svátost křtu. Pokud má být křesťan plně uveden do života s Kristem, musí přijmout křest, biřmování a svátost eucharistie. Z toho vyplývá úzké spojení těchto svátostí.⁵⁴

Udělení svátosti nesmí být žadateli odmítnuto, pokud je patřičně připraven a nejsou známé žádné právní překážky. Klade se zde zvláštní důraz na odpovědnost těch, kdo budou udílet svátost, i ostatních věřících, za náležitou výuku a přípravu těch, kdo žádají o udělení svátosti.⁵⁵ Svátosti mohou katolickým věřícím udělovat jenom udělovatelé příslušející katolické církvi. Ve specifických případech jsou v kánonu 844 uvedeny výjimky.⁵⁶ Tyto výjimky nejsou předmětem této práce, protože se netýkají svátosti křtu.

Svátost křtu se uděluje trvale a nejde ji zrušit. Člověk, který ji přijme, je označen trvalým znamením. Z tohoto důvodu nelze svátost křtu opakovat. Totéž platí také o svátosti biřmování a svěcení. Mohou nastat případy, kdy člověk neví, jestli svátost přijal nebo vzniklo podezření, že svátost nebyla platně udělena. V takovém případě se nejprve řádně pátrá po dochovaných záznamech nebo svědectvích o udělení svátosti a když pochybnost přetrvává, udělí se svátost pod podmínkou.⁵⁷

Pro správné udělení svátostí potřebuje udělovatel mít schválené liturgické knihy, ke kterým nesmí nic přidávat ani z nich ubírat. Dále musí užívat posvátné oleje posvěcené biskupem, které si od svého biskupa musí každý farář vyžádat. Staré oleje se mohou používat pouze v případě nutnosti. Pokud představený udělovatele nestanovil dávky, tak udělovatel za udělení svátosti nic nepožaduje. Chudí nesmějí být zbaveni přístupu ke svátostem.⁵⁸

⁵² Srov. CIC, kán. 841.

⁵³ Srov. CIC, kán. 838.

⁵⁴ Srov. CIC, kán. 842.

⁵⁵ Srov. CIC, kán. 843.

⁵⁶ Srov. CIC, kán. 844.

⁵⁷ Srov. CIC, kán. 845.

⁵⁸ Srov. CIC, kán. 846, 847, 848.

Kánony, které se zabývají pouze svátostí křtu, jsou rozděleny do pěti hlav. Hlava 1 se zabývá udělováním křtu, hlava 2 udělovatelem křtu, hlava 3 křtěnci, hlava 4 kmotry a hlava 5 důkazem a záznamem uděleného křtu.

Na začátku je konstatováno, že svátost křtu je vstupní branou k ostatním svátostem. Křest je možné přijmout řádným udělením svátosti křtu nebo touhou. Řádné udělení křtu probíhá pouze „omytím pravou vodou spolu s náležitou slovní formou.“⁵⁹ Křtem je člověk spojen s Kristem a stává se součástí církve.⁶⁰

Hlava 1. Udělování křtu: Řádný křest je udílen dle obřadu, který je prováděn přesně tak, jak je uváděno v liturgických knihách. Pouze v krajních případech, kdy nelze s udělením křtu otálet, se z obřadu použije pouze to, co je nutné pro platnost křtu.⁶¹

Každý křtěný má být na křest řádně připraven. Protože v této práci pojednávám o křtu malých dětí, které nejsou ještě dostatečně vyspělé, aby chápaly význam přípravy na křest, budu se dále zabývat postupem, který je určen pro tento případ. V mém případě se příprava na křest bude týkat hlavně rodičů dítěte a budoucích kmotrů. Vlastní přípravu má na starosti příslušný farář nebo jím pověřené osoby. Obsahem přípravy by mělo být poučení o významu křtu, o obřadu křtu a o povinnostech, které z křtu vycházejí. Farář má oslovit několik rodin, aby vytvořily modlitební společenství, které by se s rodiči a jeho kmotry za dítě modlilo. Farář by měl toto společenství občas navštívit.⁶²

Při vlastním udělení křtu se křtěný ponoří do křestní vody nebo se touto vodou polévá. Křestní voda musí být posvěcena tak, jak je předepsáno v liturgických knihách.⁶³

Dítě při křtu nemá dostávat jméno, které je odcizeno křesťanskému smýšlení. Kodex kanonického práva doporučuje, aby se křest uděloval v neděli nebo na Bílou sobotu, ale je možné ho udělit i v jiný den. Vhodným prostorem pro udělení křtu je kostel, případně kaple. Dítě by mělo být křtěno ve farním kostele rodičů. V každém farním kostele je umístěna křtitelnice. Udělení křtu mimo farní kostel, např. jiný kostel farnosti, v soukromých domech nebo v nemocnicích je možné jenom v krajních situacích. V soukromých domech je křest povolen jenom v krajním případě a s dovolením místního ordináře.⁶⁴

⁵⁹ CIC, kán. 849.

⁶⁰ Srov. CIC, kán. 849.

⁶¹ Srov. CIC, kán. 850.

⁶² Srov. CIC, kán. 851.

⁶³ Srov. CIC, kán. 853, 854.

⁶⁴ Srov. CIC, kán. 855–860.

Hlava 2. Udělovatel křtu: Kánon 861, §1 stanovuje, že jenom biskup, kněz a jáhen jsou řádnými udělovateli křtu. V jejich nepřítomnosti nebo zaneprázdnění má katechista dovoleno udělit křest. Takto může udělit křest i jiný věřící, který byl k tomu pověřen ordinářem. V krajním případě a není-li jiná možnost, může křest udělit jakýkoliv člověk, ale pod podmínkou, že je jeho úmyslem náležitě křtít. Z těchto důvodů by měl místní farář dbát, aby věřící byli seznámeni se způsobem řádného udílení křtu. Ani řádní udělovatelé nemají dovoleno udílet křest na cizím území. Na cizím území mohou udílet křest udělovatelé jenom pokud mají dovolení místního ordináře.⁶⁵

Hlava 3. Křtěnci: Svátost křtu může přijmout každý člověk, který nebyl pokřtěný.⁶⁶ V případě hrozící smrti dítěte je takové dítě pokřtěno co nejrychleji. Kanonické právo uděluje rodičům povinnost, aby dítě dali pokřtít v prvních týdnech jeho života. Z tohoto důvodu je třeba se co nejrychleji spojit s místním farářem, požádat o křest a začít s přípravou.⁶⁷

Pokud má být dítě dovoleně pokřtěno, musí se splnit dvě podmínky. První podmínkou je, že rodiče nebo jeden z rodičů udělí souhlas se křtem. Pokud dítě nezastupují rodiče, ale jiní zákonní zástupci, pak souhlas udělí oni. Druhou podmínkou je, že existuje předpoklad, že katolická víra bude dítěti předávána a dítě v ní bude vychováváno. Pokud tato podmínka není splněna, je nutno křest odložit. V případě hrozící smrti je dítě z rodin katolických i nekatolických pokřtěno i proti vůli rodičů. I v tomto případě se jedná o dovolený způsob.⁶⁸

U dítěte, které bylo nalezeno nebo odloženo, se nejprve prozkoumá, zda nebylo pokřtěno. Po negativním výsledku pátrání se teprve přistoupí ke křtu. Také je možné křtít plody z potratů, ale jen za podmínky, že ještě žijí.⁶⁹

Hlava 4. Kmotři: Kmotr dítěte pomáhá rodičům, aby dítě žilo v souladu s křesťanským životem a aby dítě plnilo své křestní závazky. Vlastnosti, které mají kmotři mít, jsem již popsal v kapitole: všeobecný úvod ke knize: Křestní obřady: Křest malých dětí.

Hlava 5. Důkaz a záznam uděleného křtu: Pokud křtu není přítomen kmotr, musí udělovatel mít alespoň svědka křtu. V případě nejasností s udělením křtu dítěte stačí, aby jeden svědek prohlásil, že byl křest proveden.⁷⁰

⁶⁵ Srov. CIC, kán. 861, 862.

⁶⁶ Srov. CIC, kán. 864.

⁶⁷ Srov. CIC, kán. 867.

⁶⁸ Srov. CIC, kán. 868.

⁶⁹ Srov. CIC, kán. 870, 871.

⁷⁰ Srov. CIC, kán. 875, 876.

Záznam o křtu je nutno vyhotovit bez průtahů. Povinnost vytvořit záznam má místní farář. Tento záznam se zapisuje do knihy pokřtěných⁷¹ a uvádějí se v něm „jména pokřtěných, udělovatele, rodičů, kmotrů, případně svědků, místo a den narození a místo a den udělení křtu.“⁷² Pokud křtěné dítě má matku, která nežije v manželství, bude v záznamu uvedeno její jméno, ale jenom v případě, že je její mateřství prokazatelné. Podobné je to i se jménem otce, který musí prokázat otcovství veřejnou listinou, nebo učiní prohlášení za účasti dvou svědků. V případě, že výše uvedené podmínky nelze splnit nebo prokázat, nebudou v zápisu uvedena jména rodičů. U osvojených dětí se uvádí jména osvojitelů i jména biologických rodičů.⁷³

Udělovatel křtu je vždy povinen nahlásit provedený křest místnímu faráři. Zápis o křtu provede místní farář.⁷⁴

1.1.4. Posvátná kongregace pro nauku víry: instrukce o křtu dětí

Instrukce byla vydána 20. října 1980 v Římě. Posvátná kongregace pro nauku víry ji přijala na svém zasedání a schválil ji papež Jan Pavel II.⁷⁵

Instrukce byla sepsána na základě požadavků rodičů a části farářů. Rodiče se setkávají se skutečností, že některé děti přestávají přistupovat ke svátostem, a tak postupně odchází od víry. Faráři řeší, jak mají přistupovat ke křtu dětí, když není jisté, zda budou vychovávány v katolické víře. Na základě těchto nejistot vznikají různé názory na postup, jakým by se mělo ke křtu přistupovat. Jedni navrhují větší přísnost na plnění pravidel, než bude dítě připuštěno ke křtu. Druzí přichází s myšlenkou posunutí křtu až po absolvování katechumenátu dítěte. Třetí navrhují změnu postoje ke křtu a u novorozenat odložit křest do doby, kdy se samo dítě vědomě a závazně rozhodne přijmout křest a žít křesťanský život. Nesprávným přístupem by mohlo dojít k ohrožení praxe udělování křtu a nauky o nutnosti křtu. V neposlední řadě může mnoho škod způsobit překvapení rodičů, kteří jdou žádat o křest dítěte a tím splnit svou křesťanskou povinnost, když zjistí, že křest je odložen nebo dokonce vůbec nebude proveden.⁷⁶

⁷¹ Srov. CIC, kán. 877.

⁷² CIC, kán. 877.

⁷³ Srov. CIC, kán. 877.

⁷⁴ Srov. CIC, kán. 878.

⁷⁵ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism* (20. 10.1980) [2021-09-10].

<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19801020_pastoralis_actio_en.html>, čl. 34.

⁷⁶ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 2.

Text instrukce je rozdělen do tří částí. V první části je popsána tradiční praxe, učení magisteria a poslání církve. Ve druhé části jsou popsány odpovědi na již zmiňovaná témata. Třetí část obsahuje pastorační pokyny. V dalším textu se budu věnovat jednotlivým částem podrobněji.

První část se nejprve zabývá tradicí církve při udělování křtu. V textech, které nám zanechali církevní otcové, se o křtu novorozeňat mluví jako o zaběhnuté praxi. Origenes a sv. Augustin tuto praxi brali jako praxi praktikovanou od založení církve, tedy od apoštolů. Církevní otcové žijící ve čtvrtém století byli často křtěni až v dospělém věku a tuto praxi, která se rozmohla právě ve čtvrtém století, kritizují. Rituál ze třetího století, který popisuje pokyny udělování křtu, říká, že děti mají být pokřtěny a za nemluvňata mají jednat rodiče nebo jejich zástupci. Svatý Cyprián učil, že na dobro, které vyplývá ze křtu, má nárok každý člověk v jakémkoli věku.⁷⁷

Učení magisteria v historii se zabývá křtem dětí většinou jako reakcí na nesprávné vykládání nauky o křtu. Ve čtvrtém století se nauka o nutnosti křtu pro smytí hříchů použila proti učení britského teologa Pelagia,⁷⁸ který popíral, že by se člověk narodil s narušenou lidskou přirozeností. Sklon ke konání zla vysvětloval špatným příkladem Adama a pak dalších.⁷⁹ Křest novorozenců by pak nebyl nutný, protože nemluvňata ještě nemohou spáchat vědomý hřích. Pelagiovo učení odsoudil koncil v Kartágu a zdůraznil nutnost křtu novorozenců právě z důvodu, aby jim bylo odpuštěno i to, co zdědili narušenou lidskou přirozeností. Toto učení potvrzují další koncily konané ve středověku a novověku až do dnešních dní. Zejména se jedná o koncily Vídeňský, Florentský, Tridentický a další. Instrukce o křtu dětí také připomíná, že toto staré učení připomněl také papež Pavel VI., který řekl, že je nutné křtít nemluvňata z výše uvedených důvodů.⁸⁰

Dále je připomínán úryvek z Janova evangelia, kdy Ježíš v rozhovoru s Nikodémem říká: „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího.“⁸¹ Instrukce nabádá, že tento Ježíšův výrok je nutno chápat jako projev bezmezné Boží lásky, která chce dobro pro všechny.⁸²

Závěr první části je věnován poslání církve. Poslání křtít vyplývá z Ježíšova příkazu, např. z Matoušova evangelia: „Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte

⁷⁷ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 4–5.

⁷⁸ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 6,9.

⁷⁹ Srov. SUCHÁNEK, Drahomír a DRŠKA, Václav. *Církevní dějiny*. Praha: Grada, 2013, s. 179.

⁸⁰ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 7–8.

⁸¹ J 3,5

⁸² Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 10.

je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého.“⁸³ Toto poslání církve je míněno univerzálně na všechny lidi bez rozdílu věku. Jak bylo výše uvedeno, církevní otcové obhájili nauku o nutnosti křtu a magisterium výslovně hovoří, že tato nutnost platí i pro novorozence. Církev nemá jiný prostředek, jak zajistit vstup dětí do Božího království. Zemřelé nepokřtěné děti svěřuje církve pouze Božímu milosrdenství.⁸⁴

Na námitku, že novorozenec nemůže za sebe rozhodovat a vyznávat víru, odpovídá Augustin a po něm i Tomáš Akvinský. Oba uznávají, že novorozenec nemůže za sebe vyznat víru, ale může být pokřtěn skrze víru jiných, kteří tvoří církev. Proto dnes rodiče a kmotři při křtu vyznávají víru církve. Z těchto důvodů potřebuje církev, než udělí křest, souhlas rodičů a ujištění, že bude dítě vychováváno v katolické víře.⁸⁵

Druhá část instrukce reaguje na jednotlivé návrhy postupu a snaží se najít správnou teologickou odpověď. Jako první je uváděn návrh, který vychází z četby evangelia, kde křtu vždy předchází obrácení a vyznání víry. Mohlo by se z těchto textů zdát, že křest je určen jenom dospělým, kteří dokáží vědomě přijmout víru. Proto navrhovatelé navrhnou, aby před udělováním křtu byla adeptovi nejprve víra zvěstována a adeptem vyznána. Toto pojetí by znamenalo, že děti by se musely povinně účastnit katechumenátu. Kongregace pro nauku víry na to odpovídá, že texty evangelia, kde apoštolové cílí na dospělou populaci a motivují ji, aby se obrátila, mohou vyvolat zdání, že křtěny byly pouze osoby schopné vyznat svoji víru. Nutno je brát v úvahu ale také tradici křtu, která říká, jak je výše uvedeno, že děti byly křtěny už v dobách apoštolů. Znovu je zdůrazněno, že i u dětí se nejedná o udělení křtu bez víry, protože osobní víru zde nahrazuje víra církve. Tridentský koncil učí, že při křtu nejde jen o víru, ale také o to, že pokřtěný je vnitřně osvícen.⁸⁶

Druhou námitkou, kterou se kongregace zabírala, bylo upozornění, že Bůh udílí milost určité osobě, která na ni odpovídá a případně ji svobodně přijímá. Autoři námítky říkají, že novorozenec není takového aktu schopen. Odpověď na tuto námitku byla formulována argumentací, že dítě je osobou již od početí a tím pádem se může ve svátosti křtu stát dítětem Božím. V době, kdy bude vědomě a svobodně jednat, se plně projeví již přítomná milost vyplývající ze křtu.⁸⁷

⁸³ Mt 28,19.

⁸⁴ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 11–13.

⁸⁵ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 14–15.

⁸⁶ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 17–18.

⁸⁷ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 19–20.

Třetí námitkou je, že udělení křtu dítěte může znamenat zásah do jeho osobní svobody a je mu nedobrovolně uloženo plnit povinnosti, které ze křtu vyplývají. Proto by bylo lépe, kdyby byl křest udělován ve věku, kdy se děti samy dobrovolně a bez nátlaku rozhodnou. Instrukce odpovídá, že představa dítěte, které vyrůstá v čisté svobodě bez jakéhokoliv ovlivnění, je utopistická a mohla by dítěti znemožnit přijmout důležité dobro. Dalším argumentem je, že každý člověk je stvořen Bohem a má povinnosti vůči svému stvořiteli. Křtem je s těmito skutečnostmi udělen souhlas a dítě se stává Božím dítětem. To ovšem neznamená, že se stane otrokem Božím, ale naopak se může stát svobodnou bytostí. V případě odpadnutí dítěte od víry v dospělém věku neznamená, že bylo chybou je pokřtít. To, co bylo do dítěte vloženo křtem a křesťanskou výchovou, může být později znovu nalezeno.⁸⁸

Čtvrtým problémem je názor některých, že křest dětí je nežádoucí v moderní pluralitní společnosti, protože je v ní přítomna rozmanitá nabídka idejí a hodnot, které často bývají v konfliktu. Křest dětí by jim dával smysl v křesťanské homogenní společnosti. Proto navrhuje křest dítěte odložit, dokud nebude schopno samo se pro křesťanství rozhodnout. Protiargumentace zdůrazňuje, že typ společnosti není určující pro otázku, zda má být dítě křtěno. V homogenní společnosti by tento přístup mohl znamenat, že kdyby byla společnost většinově jiná než křesťanská, stalo by se křesťanství nelegitimním. Dokonce by tento argument zablokoval jakkoliv misií a už v prvním století by se křesťanství nerozšířilo. Pluralitní společnost je naopak pro křesťanství vyhovující, protože v ní může církev svobodně vychovávat nové křesťany, kteří mohou svůj postoj porovnávat s dalšími odlišnými postoji.⁸⁹

Posledním problémem je kritika, že křest novorozeňat je udělování svátostí bez misijního rozměru. Církev by měla podporovat zrání víry v křesťanech a jejich osobní zaujetí. Proto by církev měla po každém kandidátu křtu vyžadovat splnění nějakých předpokladů, než by byl připuštěn ke křtu. Kritici dále viní církev, že jí především jde o počet věřících než o jejich skutečnou živou víru. Odpovědí na tuto kritiku je fakt, že postup, který se používá u dospělých, není možno používat u dětí, které jsou křtěny pomocí víry církve. Dále instrukce upozorňuje, že přístup kritiků zcela ignoruje nauku o nutnosti křtu, o které je psáno výše.⁹⁰

⁸⁸ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 21–22.

⁸⁹ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 23–24.

⁹⁰ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 25–26.

Třetí část obsahuje pastorační pokyny, které reagují na potřebu zvýšení snahy v pastoraci i přesto, že námítky ke křtu nemluvnat byly odmítnuty.⁹¹

Instrukce předkládá nejprve zásady pastorační praxe. Křest novorozenců je povinnost, kterou nelze přehlížet. Při křtu dětí je nutno dodržovat dvě zásady: První zásadou, která je nadřizená druhé zásadě, je uplatňování nauky o nutnosti křtu a křest nemluvnat neodkládat. Druhou zásadou je, že rodiče a případně ti, kdo mají dítě v péči, dají záruku, že dítě bude vychovááno v katolické víře. Pokud by existovalo podezření, že záruky nejsou myšleny opravdově, pak by to mohl být teprve důvod k odložení křtu. V případě jistoty, že záruky nebudou splněny, měl by se křest odmítnout.⁹²

Rozhovor mezi udělovatelem křtu a rodiči, kteří praktikují víru, se řídí pokyny, které jsou uvedeny v úvodu liturgické knihy pro obřad křtu malých dětí. Autoři instrukce zdůrazňují dva důležité body. Prvním bodem je vybídnutí rodičů k aktivní účasti slavení. Druhým bodem je, aby rodiče včas požádali o křest a připravili se na něj. Dále aby je duchovní správce navštívil, poskytl jim katechezi a nabádal je k modlitbě za dítě.⁹³

Pokud o křest požádají rodiče, kteří svou víru nepraktikují nebo praktikují jen zřídka, musí farář takovému případu věnovat větší pozornost. Jeho úkolem bude nejen vzbuzení zájmu o svátost, ale musí také požadovat záruku za katolickou výchovu dítěte. Ta může být splněna například tím, že dítěti budou vybráni kmotři, kteří budou způsobilí se o výchovu postarat apod.⁹⁴ Instrukce v tomto bodě nabádá, že „každý slib, který dává oprávněnou naději na křesťanskou výchovu dětí, si zaslouží být považován za dostatečný.“⁹⁵

Teprve v případě, že požadavky na záruky nebudou splněny, přistoupí se k možnosti přihlášení do budoucího katechumenátu, který by byl uskutečněn až ve vhodném věku dítěte. Toto přihlášení nemá mít svůj obřad, aby bylo zřejmé, že dítě nebylo pokřtěno a že ani ještě není katechumenem. Zde je ještě jednou zdůrazněno, že tyto instrukce se nemají vysvětlovat tak, že církev dává přednost odložení křtu do pozdějšího věku dítěte před jeho pokřtěním jako novorozeněte.⁹⁶

V neposlední řadě nesmí být zapomenuto, že v pastorační praxi týkající se křtu novorozenat hraje velkou úlohu rodina a farní společenství. Proto instrukce doporučuje

⁹¹ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 27.

⁹² Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 28.

⁹³ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 29.

⁹⁴ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 30.

⁹⁵ Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 31.

⁹⁶ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 30–31.

pastoračně působit už na mladé lidi, kteří jsou připravováni na manželství, na mladé manžele, ale i učitele a další. Farní společenství by mělo vytvořit rodinné společenství křesťanů, které udržuje živou víru z generace na generaci. Toto společenství dítě přijímá za své a jde mu vlastním příkladem křesťanského života.⁹⁷

1.2. Křest dětí v promluvách papeže Františka

Promluvy papeže Františka zdůrazňují podobné záležitosti, jako zdůrazňují dokumenty magisteria. Promluvy o křtu papež většinou pronáší při příležitosti svátku Křtu Páně, který se slaví 6. ledna.

Církevní dokumenty uvádějí, že křesťanský život v plnosti začíná křtem. Papež František říká: „Přinášejte děti ke křtu, je to největší dar, který jim můžete dát, ba dokonce věc spravedlnosti.“⁹⁸ Dále připomíná, že i veřejný život Ježíše z Nazareta začíná křtem pokání v Jordánu, kde ho křtí Jan Křtitel. Papež se pozastavuje nad otázkou, proč se Ježíš nechává pokřtít, když pokání neměl zapotřebí? Na otázku si odpovídá, že Ježíš se dává pokřtít „aby se pohroužil do naší situace.“⁹⁹ Po přiblížení se k nám bere naše hříchy na sebe. Zároveň se zjevuje celá Trojice a projevuje milosrdenství. František zdůrazňuje, že než stačí křesťan něco ve svém životě s Kristem vykonat, je nejprve on označen Božím milosrdenstvím.¹⁰⁰

Papež ve svých promluvách vyzdvihuje symboly, kterých je užíváno při obřadu křtu. Důležitým symbolem je voda. Pokud je vody málo, života ubývá, pokud je vody moc, může dojít k utonutí, ale je nutno vidět ještě její jednu vlastnost a tou je její schopnost umývat a očišťovat. Hříchu nás nezabaví jen samotná voda, ale voda, nad kterou byl při obřadu křtu vzýván Duch Svátý. Modlitba nad vodou zmiňuje předobrazy křtu uvedené v bibli.¹⁰¹ Těmito předobrazy jsou: „Duch se na počátku vznášel nad vodami a vložil do vody život (srov. Gen 1,1-2), v přívalech potopy zničil hřích a započal nový život (srov. Gen 7,6-8,22) a přechodem přes Rudé moře vysvobodil potomky Abraháma

⁹⁷ Srov. Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism*, čl. 32–33.

⁹⁸ Papež František. *Křest dítěte je projevem spravedlnosti vůči němu* (12.1.2020) [2021-10-02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30466>>.

⁹⁹ Papež František. *Křtem se Ježíš pohroužil do naší situace* (10.1.2021) [2021-10-02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=32175>>.

¹⁰⁰ Srov. Papež František. *Křtem se Ježíš pohroužil do naší situace*.

¹⁰¹ Srov. Papež František. *Křest – Pramen života* (2.5.2018) [2021-10-02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27581>>.

z otroctví (srov. Ex 14,15-31); připomíná se Ježíšův křest v Jordánu (srov. Mt 3,13-17), krev a voda, jež vytryskly z Jeho boku (srov. Jan 19,31-37) a posláni učedníků křtít všechny národy ve jménu Trojice (srov. Mt 28,19).“¹⁰²

Dalším symbolem je křestní svíce. Pokřtěnému dítěti ji rodiče rozsvítí od paškálu. Paškál je svíce, která symbolizuje zmrtvýchvstání Páně. Zapalování svíce a předávání plamene při obřadu křtu nebo o velikonoční vigílii symbolizuje šíření Ježíšova světla ve světě.¹⁰³ František také říká, že při křtu dětí dává církvi víru, která osvětluje jejich srdce. Z tohoto důvodu se také křtu říká osvěcení. Když církev při obřadu dala dětem víru, je nutné, aby rodiče vytvořili podmínky pro růst víry jejich dětí.¹⁰⁴

Kříž je dalším symbolem, o kterém se zmiňuje papež František. Při obřadu křtu jsou děti znamenány křížem na čele. Označením se křížem křesťan ukazuje ostatním a sobě, kdo je, kým chce být a komu patří. Tímto pokřížováním zvláště svěcenou vodou si křesťané připomínají svůj křest. Papež vyzývá, aby rodiče učili své děti, jak se mají znamenat křížem.¹⁰⁵

Často ve Františkových promluvách je zmiňován Duch Svatý jako dar. Udělením křtu děti dostávají darem Ducha Svatého. Ten působí, že děti mají v sobě uloženo poselství Ježíše Krista, kterým je evangelium. Papež František říká, že každý, kdo je pokřtěný, je i vyslaný. Každý křesťan má směřovat dopředu a k tomuto pohybu jej uschopňuje Duch Svatý.¹⁰⁶ V jiné promluvě papež říká, že dítě dostává poklad, kterým je Duch Svatý. Duch Svatý bude děti ochraňovat a bude je po celý život podporovat. Křest je proto pro děti důležitý, aby při svém růstu mohly využít tuto sílu Ducha Svatého.¹⁰⁷ Papež vybízí k modlitbě k Duchu Svatému, na kterého často zapomínáme. Nutno si uvědomit, že Duch Svatý je pro náš život i život křesťanské komunity zcela zásadní.¹⁰⁸

Některé promluvy se dotýkají tématu smyslu křtu. Papež říká, že křest je první svátost, první možnost Krista uvést nás do svého tajemství. V křestní koupeli umírá starý hříšný

¹⁰² Papež František. *Křest – Pramen života*.

¹⁰³ Srov. Papež František. *Křest – brána naděje*. (2.8.2017) [2021-10-02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=26154>>.

¹⁰⁴ Srov. Papež František. *Papež pokřtil 28 dětí: Prvním Ježíšovým kázáním byl pláč*. (8.1.2017) [2021-10-02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=25021>>.

¹⁰⁵ Srov. Papež František. *Křest – znamení křesťanské víry*. (18.4.2018) [2021-10-02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27515>>.

¹⁰⁶ Srov. Papež František. *Jak prožívám svůj křest?, ptá se papež v poselství na indonéský misijní kongres*. (1.8.2019) [2021-10-16]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=29741>>.

¹⁰⁷ Srov. Papež František. *Křest dítěte je projevem spravedlnosti vůči němu*.

¹⁰⁸ Srov. Papež František. *Ježíšovým křtem se prorhla nebesa*. (11.1.2015) [2021-10-16]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=21331>>.

člověk a skrze Ježíše se narodí člověk nový. Zároveň se stává jedním z údů Ježíšova mystického těla. Tímto tělem je církev a spolu s ní koná Ježíšovo dílo ve světě. Duch svatý propojuje Krista se svým tělem. Papež František dodává, že se někteří lidé dotazují, zda má smysl křtít malé dítě, které nerozumí tomu, co se ve křtu děje? Jestli by nebylo lepší křest odložit až do doby, kdy bude celé záležitosti rozumět a dobrovolně bude chtít být křtěno. Před tímto přístupem ale důrazně varuje, protože Duch Svatý, kterého pokřtěný člověk získává, působí rozvoj křesťanských ctností. Nepokřtěním dítěte by byla vyjádřena nedůvěra Duchu Svatému, že má tuto schopnost. Dále papež říká, že přijetím křtu se člověk proměňuje v Krista¹⁰⁹ a tím se stává „opravdu druhým Kristem.“¹¹⁰

V jiné promluvě si papež všímá, že stejně jako je život předáván z jednoho pokolení na druhé, tak je tak udělován křest. Tak se šíří Boží milost na zemi. Jakmile pokřtěné děti dospějí, budou dávat křtít své děti a ty zase své. Takto Boží lid předává víru a zároveň putuje dějinami. Sílu křtu papež ukazuje na příkladu Japonska, kde byly v 17. století vyhnáni všichni kněží a křesťané byli krutě pronásledováni. Důsledkem těchto represí zbylé křesťanské komunity tajně praktikovaly svoji víru a křtily svoje děti (v nepřítomnosti kněze) samy. Takto se křesťanská komunita udržela dvě stě padesát let do doby, kdy se noví kněží do Japonska vrátili.¹¹¹

Dalším papežovým tématem je otázka, zda křest není jenom rituál, při kterém křtěné dítě dostává jméno. Zda se nejedná jen o formalitu. K odpovědi používá papež verše z dopisu svatého Pavla Římanům:¹¹² „Copak nevíte, že my všichni, kteří jsme byli křtem ponořeni v Krista Ježíše, byli jsme tím křtem ponořeni do jeho smrti? Tím křestním ponořením do jeho smrti byli jsme spolu s ním pohřbeni. A jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem.“¹¹³ Není jedno, jestli je dítě pokřtěné, nebo nepokřtěné. Ježíšova smrt je největším projevem lásky v dějinách a křtem je křtěný do této lásky zahrnut. To mu umožňuje žít nový život s nadějí, že nepropadne hříchu a smrti, ale bude žít ve společenství Svaté Trojice a s ostatními lidmi.¹¹⁴

¹⁰⁹ Srov. Papež František. *Křest – základ křesťanského života*. (11.4.2018) [2021-10-18]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27477>>.

¹¹⁰ Papež František. *Křest – základ křesťanského života*.

¹¹¹ Srov. Papež František. *Mocí křtu jsme učedníky i misionáři*. (15.1.2014) [2021-10-18]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=19414>>.

¹¹² Srov. Papež František. *Křest není jenom formalita*. (8.1.2014) [2021-10-18]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=19376>>.

¹¹³ Ř 6,3–4.

¹¹⁴ Srov. Papež František. *Křest není jenom formalita*.

Papež ve svých promluvách opakovaně vyzývá věřící, aby znali datum svého křtu. Těmito výzvami navazuje na svého předchůdce papeže Benedikta XVI., který ve svých promluvách vyzýval, aby se každý pokřtěný „rozpomenul na vlastní křest, na ono duchovní znovuzrození.“¹¹⁵ Papež František se přímo ptá svých posluchačů, zda znají datum svého křtu a těm, kteří toto datum neznají, doporučuje, aby si ho zjistili. Křest je druhými narozeninami, kterými se člověk narodil v církvi. Křest je takovým dokladem vlastní identity křesťana.¹¹⁶ Jinde papež píše, že je třeba svůj křest oslavovat, a proto je nutné znát jeho datum. Oslavovat je křest třeba z důvodu, že se při něm stáváme Božími dětmi, je to den znovunarození.¹¹⁷

¹¹⁵ Papež Benedikt XVI. *Každý necht' se rozpomene na svůj vlastní křest.* (13.1.2013) [2021-10-30]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=17690>>.

¹¹⁶ Srov. Papež František. *Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů.* (13.11.2013) [2021-10-30]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=19103>>.

¹¹⁷ Srov. Papež František. *Duch svatý otevírá srdce celé Pravdě.* (10.1.2013) [2021-10-30]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=23075>>.

2. Praktická část – zaměřující se na vikariát Kolín

2.1. Vikariát Kolín

Kolínský vikariát je součástí pražské arcidiecéze a svou polohou je umístěn na jejím východním okraji. Vikariát tvoří pět farností a jeho okrskovým vikářem je v současnosti (2022) P. Mgr. Michal Procházka. Jednotlivé farnosti vikariátu jsou: Český Brod, jejím duchovním správcem je P. Martin Sklenář; Kolín, jejím duchovním správcem je P. ThLic. Ján Halama, SVD; Kostelec nad Černými lesy, jejím duchovním správcem je P. Jaroslav Lízner; Pečky, jejím duchovním správcem je P. Mgr. Josef Nerad a Uhlířské Janovice, jejím duchovním správcem je P. Mgr. Michal Procházka.¹¹⁸ Mapa Kolínského vikariátu je uvedena v příloze C.

Množství křtů a množství dětí, jejichž rodiče byli připravováni na křest svého dítěte v Kolínském vikariátu, uvádí následující dvě tabulky.¹¹⁹

Počet křtů dětí ve věku 0-7 let ve vikariátu Kolín					
farnost	2016	2017	2018	2019	2020
Český Brod	14	7	13	8	5
Kolín	58	81	58	77	64
Kostelec nad Černými lesy	19	15	15	14	8
Pečky	15	14	11	9	11
Uhlířské Janovice	10	10	7	13	4

Počet dětí, jejichž rodiče byli připravováni na křest dítěte (bez ohledu na místo přijetí svátosti) ve vikariátu Kolín				
farnost	2017	2018	2019	2020
Český Brod	7	15	8	5
Kolín	94	73	84	58
Kostelec nad Černými lesy	2	15	45	10
Pečky	14	9	neuveďeno	16
Uhlířské Janovice	10	7	16	neuveďeno

¹¹⁸ Srov. Katalog arcibiskupství pražského. *vikariát Kolín* [2022-03-16].

<<https://katalog.apha.cz/web/vikariaty/1710>>.

¹¹⁹ Srov. Příloha D.

2.2. Metodologie výzkumu – strukturovaný rozhovor

K rozhodnutí provést výzkum formou strukturovaného rozhovoru jsem dospěl na základě potřeby získání odpovědí od všech respondentů. V Kolínském vikariátu je pouze pět farností a dotazováno bylo pět farářů. Kdyby nebyly získány odpovědi od všech, výrazně by to snižovalo vypovídající schopnost celého výzkumu. Rozhovor na toto téma nebyl žádným farářem odmítnut, ale sdělovali mi, že dotazník zaslaný e-mailem by nevyplňovali. Faráři byli kontaktováni telefonicky a následně byla domluvena schůzka, na které proběhl vlastní rozhovor. Odpovědi farářů byly ručně zapisovány a tyto originály jsou uloženy v mém soukromém archívu. Rozhovory byly uskutečněny mezi daty 17. – 27. ledna 2022.

Rozhovory byly na přání farářů anonymizovány. Z tohoto důvodu je dále v textu uváděno pouze farnost 1–5. Z důvodu anonymizace také neuvádím u jednotlivých respondentů délku jejich praxe. Alespoň zde uvedu nejkratší délku praxe (11,5 roků) a nejdelší délku praxe (35 roků).

Otázky pro strukturovaný rozhovor jsem sestavoval na základě studia dokumentů magisteria, které se váží k tématu předkřestní přípravy rodičů na křest dítěte. Pokud dokumenty doporučovaly nějakou činnost nebo splnění daných podmínek, vytvořil jsem na toto téma otázku. Cílem bylo zjistit, zda se ve farnostech tato doporučení nebo podmínky uvádějí do praxe a jaké to přináší problémy. Ve výsledném dotazníku, který sloužil jako podklad pro rozhovor, je 22 otázek. Tento dotazník je součástí přílohy A. Pro přehlednější vyhodnocení otázek jsem je sloučil do deseti tematických okruhů. Tyto okruhy odpovídají kapitolám 2.3.1 – 2.3.10. Otázky byly okruhům přiděleny takto: První okruh s názvem průběh a četnost schůzek s rodiči tvoří otázky č. 1 a 2. Druhý okruh používání dokumentů magisteria v praxi tvoří otázka č. 3. Třetí okruh seznámení rodičů se zakotvením v církvi, ve farním společenství a uvědomění si vlastní odpovědnosti tvoří otázky č. 4, 5 a 6. Čtvrtý okruh garance záruk a minimální požadavky na rodiče před křtem tvoří otázky č. 7 a 8. Pátý okruh kmotr a svědek křtu tvoří otázky č. 9 a 10. Šestý okruh seznámení s obřadem tvoří otázky č. 11, 12 a 13. Sedmý okruh zapojování laiků do přípravy rodičů tvoří otázky č. 14, 15 a 16. Osmý okruh odkládání křtu tvoří otázka č. 17. Devátý okruh práce s rodiči a jejich dětmi po křtu tvoří otázky č. 18 a 19. Desátý okruh pokyny od biskupa ke křtu dětí a vlastní hodnocení procesu přípravy tvoří otázky č. 20, 21 a 22.

2.3. Výsledky rozhovorů

2.3.1. Průběh a četnost schůzek s rodiči

2.3.1.1. Jak přistupovat k rozdílům mezi rodiči, kteří přicházejí žádat o křest dítěte

S žádostmi o křest dítěte přicházejí do farností rodiče, kteří mají různý přístup k víře i k církvi. Je zřejmé, že vést první rozhovor a další přípravu před křtem dítěte nutně znamená přizpůsobení se těmto okolnostem. Přicházející rodiče by se dali rozdělit zhruba do třech skupin: první skupinou jsou ti, kteří žijí křesťanský život, druhou skupinou jsou ti, kteří jsou pokřtěni, ale jsou od křesťanského života vzdáleni, třetí skupinou jsou ti, kteří sotva vědí, že byli v dětství pokřtěni nebo je pokřtěn pouze jeden z rodičů.¹²⁰ Nelze tedy najít jednotný postup nebo metodu, jak k těmto schůzkám přistupovat.¹²¹

V jednotlivých zkoumaných farnostech je také přístup ke skupinám rodičů různý. Jedním z přístupů je nedělat mezi skupinkami rozdíl a přistupovat ke všem rodičům stejně. Tak to dělá např. farnost 2: „K praktikujícím i neprojektujícím rodičům přistupuji stejně. Nejdříve proběhne administrativní schůzka, kde se setkám s rodiči, zkontrolujeme potřebné doklady nutné ke křtu dítěte a domluvíme termín křtu. Na další schůzce proběhne příprava (katecheze) rodičů na křest dítěte. Požaduji, aby na této katechezi byli přítomni oba rodiče (i v případě, že jeden je nepokřtěný) a kmotři.“¹²² Obdobný přístup uvádí i farnost 4.¹²³

Jiným přístupem může být varianta, že v případě rodičů žijících křesťanský život existuje předpoklad dobré znalosti problematiky křtu dětí. Pak se tyto rodiče neúčastní žádné katecheze před křtem a jsou pouze domluveny základní formalities včetně data křtu. Ostatní rodiče se účastní standardní přípravy. Takto činí farnost 3.¹²⁴

Poslední je varianta, která se nachází mezi již zmíněnými možnostmi. Skupina rodičů žijící křesťanský život má zkrácenou přípravu před křtem dítěte. Pro rodiče, kteří jsou vzdáleni křesťanskému životu, probíhá příprava delší dobu a s větším počtem schůzek.

¹²⁰ Srov. SIMAJCHL, Ladislav. *Liturgie*. 2. vydání. Vranov n. D. - Přímětice – Bítov: A.M.I.M.S., 2004, s. 44.

¹²¹ Srov. DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze před křtem malého dítěte. Svátost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*. Hradec Králové: Biskupství královéhradecké, 2012, s. 105.

¹²² Příloha A, farnost 2, otázka 1.

¹²³ Srov. Příloha A, farnost 4, otázka 1.

¹²⁴ Srov. Příloha A, farnost 3, otázka 1.

Tento přístup volí v Kolínském vikariátu farnost 5 a farnost 1.¹²⁵ Ve farnosti 1 je také rodičům nabídnuto, aby si sami určili, jak dopodrobna chtějí svoji přípravu realizovat: „Tuto první schůzku uzavírám s tím, že dám rodičům do příštího setkání úkol. Tím úkolem je, aby si rodiče znovu o křtu a jeho přípravě doma popovídali a zvážili jakou a jak dlouhou chtějí přípravu před vlastním křtem.“¹²⁶

Někteří faráři se setkávají s neochotou rodičů se přípravy před křtem dítěte účastnit. Dostávají dotazy, zda je nutné tuto přípravu realizovat. Farář farnosti 5 ztotožňuje nutnost přípravy s absencí výuky náboženství: „Odpovídám, že když se nechodí na náboženství, tak je nutno některé znalosti doplnit.“¹²⁷

2.3.1.2. Začátek vedení rozhovoru s rodiči, kteří jsou vzdáleni křesťanskému životu

Setkávání s rodiči je třeba vést velice citlivě. Úvodní pozdrav nebo přivítání může ovlivnit celý zbytek přípravy. Zda se bude jednat o otevřenou atmosféru nebo o formální záležitost.¹²⁸ Před vlastní komunikací je třeba si uvědomit, že rodiče přichází z různými zkušenostmi s církví a že mají různé obavy a představy o křtu. V některých případech se může stát, že pro rodiče minulý kontakt s církví mohl být velice bolestný nebo nepříjemný. Taktéž představa o přípravě a křtu dítěte může být velice vzdálená učení katolické církve. Vždy je nutno si uvědomit, že když rodiče se svým dítětem přicházejí, tak vnímají křest jako něco pro dítě dobrého. Jejich iniciativa vychází ze starosti o budoucnost dítěte. Nakonec víra církve je ta, kterou je dítě křtěno a nemusí být stejná jako víra rodičů.¹²⁹

Rozhovor by neměl začínat mluvením o křtu jako takovém, ale bylo by lépe začít mluvením o osobní situaci žádajících rodičů. Také je nutné vést rozhovor tak, aby rodiče nenabyli dojmu, že jsou do křtu nuceni. Dobré je na začátku vysvětlit, že křest se neomezuje pouze na rodinnou oslavu, ale že jde o těsný vztah s Bohem, do kterého má být dítě uvedeno.¹³⁰

¹²⁵ Srov. Příloha A, farnost 1,5, otázka 1.

¹²⁶ Příloha A, farnost 1, otázka 1.

¹²⁷ Příloha A, farnost 5, otázka 1.

¹²⁸ Srov. DŘÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátoost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 109.

¹²⁹ Srov. DŘÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátoost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 104–105.

¹³⁰ Srov. OPATRŇÝ, Aleš. *Příprava rodičů na křest dítěte*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2001, s. 5–6.

Zároveň je vhodné rodiče ubezpečit, že na situaci kolem křtu, ale i po něm, nejsou sami. Celý průběh přípravy na křest lze vnímat jako pomoc celé farnosti rodičům v jejich významné situaci. Zároveň je ujistit, že farnost je s rodiči na společné cestě.¹³¹

2.3.1.3. Problematizování křtu

Na začátku setkávání s rodiči může vyplynout několik problémů. Často se stává, že dítě chtějí dát pokřtít jeho prarodiče. Dítě může být pokřtěno jenom se souhlasem jeho biologických rodičů, pokud nebylo svěřeno do péče někomu jinému. Obcházení rodičů není dobré i z důvodu další křesťanské výchovy dítěte.¹³²

Další záležitostí je odkládání křtu ze strany rodičů. Důvodem tohoto odkládání je názor, že dítě by se mělo pro křest samo rozhodnout.¹³³ Tato problematika je rozebírána v kapitolách 1.1.4 a 2.3.8.

Problém, se kterým se nezdá se setkává ten, který přípravu vede, je malá povědomost rodičů o křesťanské víře. Nutno zde připomenout, že tyto znalosti nemusí mít ani rodiče snažící se žít křesťanský život, kteří chtějí vychovávat dítě v katolické víře. Důvody, proč chtějí dítě pokřtít, jsou často značně nejasné. Tato situace může vyvolávat pochybnost, zda jsou rodiče schopni splnit požadavek záruky křesťanské výchovy. Lidé, kteří jsou pověřeni vedením přípravných schůzek, by měli rozpoznat zdravý základ představ rodičů a na něm začít stavět celou přípravu.¹³⁴ Společný výchozí bod lze také najít v již zmíněné myšlence, že když rodiče přišli dát pokřtít své dítě, tak si myslí, že je to pro dítě dobré. S touto myšlenkou přicházejí, i když mají o Bohu jenom malou povědomost. Zde doprovázející může podporovat potřebu křtu pro dobro dítěte a rozvíjet odtud další témata.¹³⁵

Farář farnosti 4 říká, že vědomosti nejsou všechno, na co je třeba při schůzkách dbát: „Nejde mi tolik o znalosti, spíše chci, aby rodiče při setkávání popisovali svůj vztah k Bohu. Důležité je, aby rodiče s dětmi hovořili o víře. Děti si často budují svůj vztah k Bohu podle vzoru rodičů.“¹³⁶

¹³¹ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátoť křtu a obnova křesťanské milosti ve svátosti smíření*, s. 106.

¹³² Srov. OPATRŇÝ, A. *Pastorace svátostí*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015, s. 49–50.

¹³³ Srov. OPATRŇÝ, A. *Pastorace svátostí*, s. 47–48.

¹³⁴ Srov. OPATRŇÝ, A. *Pastorace svátostí*, s. 48–49.

¹³⁵ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátoť křtu a obnova křesťanské milosti ve svátosti smíření*, s. 106.

¹³⁶ Příloha A, farnost 4, otázka 1.

Dalším problémovým místem je křest dítěte, jehož rodiče nežijí v církevně uzavřeném manželství nebo ve vůbec žádném manželství. V těchto případech je dobré rodičům citlivě nabídnout zplnění jejich manželství. Tato snaha ovšem nesmí vyznít jako podmínka křtu nebo nějaké jiné nucení.¹³⁷

Sňatek rodičů vnímá farnost 4 jako záruku křesťanské výchovy, zvláště když je z rodičů pokřtěn jenom jeden. Farář farnosti 4 říká: „Zárukou pro mě je, že rodiče jsou sezdáni alespoň na úřadě. Rodiče, kteří žijí takzvaně na hromádce, tuto záruku nemusí splňovat. Zvláště když otec je pokřtěný a matka ne. Při rozchodu soud většinou svěří děti do opatrovnictví matce a v tomto případě nemusí být víra předána.“¹³⁸

2.3.1.4. Osoba pověřená vedením schůzek s rodiči.

Většinou tím, kdo vede předkřestní rozhovory, je kněz nebo jáhen. Je dobré, když s nimi spolupracuje nějaký poučený laik. Na tyto osoby jsou kladené vysoké nároky. Rozhovory s rodiči jsou často prověrkou zakotvení ve víře a celkové kompetence osoby, která rozhovory vede. Rodiče často neumí srozumitelně vyložit svá očekávání o přípravě a o křtu jako takovém. Doprovázející se pak často dostane jenom k povrchnímu mluvení o narození dítěte. Na teologii křtu se pak nedostane. Důležité je, aby doprovázející měl pochopení a trpělivost s těmito nedostatky rodičů.¹³⁹

Věrohodnost doprovázející také dostane, když má schopnost jasně vysvětlit, proč sám věří. Dále pak nesmí sklouznout do role mravokárce nebo do role toho, kdo je lepší.¹⁴⁰

Jsou případy, kdy se může stát, že si rodiče nepřejí, aby se účastnil rozhovorů spolu s knězem někdo z pověřených laiků. Tento požadavek může trvat i přes vysvětlování role laika (katechety). Tuto zkušenost má farář farnosti 5, když říká: „Přes vysvětlení úlohy katechety někteří lidé odmítají, aby katecheta byl na schůzce přítomen.“¹⁴¹

¹³⁷ Srov. SIMAJCHL, L. *Liturgie*, s. 45.

¹³⁸ Příloha A, farnost 4, otázka 7.

¹³⁹ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátoost křtu a obnova křesťanské milosti ve svátosti smíření*, s. 107.

¹⁴⁰ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátoost křtu a obnova křesťanské milosti ve svátosti smíření*, s. 107.

¹⁴¹ Příloha A, farnost 5, otázka 15.

2.3.1.5. Počet setkání s rodiči křtěného dítěte

Z výše zmíněného vyplývá, že příprava rodičů na křest dítěte může mít individuální charakter. Stejný přístup bude i k počtu schůzek, kdy v některých případech bude potřeba této přípravy minimální a v jiných bude nutnost uskutečnění schůzek více. Autoři knih a článků zabývajících se touto problematikou většinou neuvádí vhodný počet schůzek. Jediné doporučení dostupné v literatuře odkazuje na 3–4 setkání s rodiči.¹⁴²

Ve farnostech Kolínského vikariátu je přístup k počtu setkání různý, což odpovídá individuálnímu přístupu, o kterém jsem se již zmiňoval. Odpovědi farářů jednotlivých farností o počtu setkání s rodiči mají dvojí výpověď. Jedna výpověď je pro skupinu rodičů, kteří žijí katolickou vírou, a druhá je pro skupinu, která je vzdálena aktivnímu křesťanskému životu. Ve dvou farnostech faráři nerozlišují tyto dvě skupiny a uvádí jako minimum dvě setkání.¹⁴³ Pro skupinu rodičů, kteří praktikují křesťanskou víru, někteří faráři uvádí jedno setkání¹⁴⁴ a ve farnosti 5 tři setkání.¹⁴⁵

Počet setkání pro skupinu rodičů, kteří nepraktikují křesťanskou víru, je vyšší. Farnost 1 realizuje počet schůzek individuálně i s přihlédnutím k představám rodičů. Těchto setkání nesmí být méně než dvě.¹⁴⁶ Ve farnosti 5 probíhá 3–5 schůzek dle potřeby. Nejvíce schůzek se musí rodiče zúčastnit ve farnosti 3, kde jich dle situace je 4–6.¹⁴⁷

2.3.2. Používání dokumentů magisteria v praxi

V této kapitole se chci zabývat problematikou používání dokumentů magisteria v praxi. Hlavní dokumenty magisteria a pojednání o jejich obsahu je uvedeno v první části této práce. Zde budou jenom znovu vyjmenovány. Jedná se o: Katechismus katolické církve, Křestní obřady: Křest malých dětí, Kodex kanonického práva, Posvátná kongregace pro nauku víry: Instrukce o křtu dětí. Poslední dokument nebyl žádným z respondentů jmenován.¹⁴⁸ Všechny farnosti se shodly, že v papírové podobě používají Křestní obřady: Křest malých dětí.¹⁴⁹ Farář farnosti 5 při schůzkách využívá Katechismus

¹⁴² Srov. SIMAJCHL, L. *Liturgie*, s. 45.

¹⁴³ Srov. Příloha A, farnost 2,4, otázka 2.

¹⁴⁴ Srov. Příloha A, farnost 1,3, otázka 2.

¹⁴⁵ Srov. Příloha A, farnost 5, otázka 2.

¹⁴⁶ Srov. Příloha A, farnost 1, otázka 2.

¹⁴⁷ Srov. Příloha A, farnost 3,5, otázka 2.

¹⁴⁸ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 3.

¹⁴⁹ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 3.

katolické církve.¹⁵⁰ Ostatní dokumenty magisteria faráři nevyužívají tím způsobem, že by je měli při přípravě u sebe a listovali v nich, ale mají znalost jejich obsahu. Tyto znalosti pak využívají při přípravě rodičů na křest dítěte.¹⁵¹

Faráři farnosti 4 chybí aktuálnost dokumentů magisteria. Upozorňuje, že dokumenty v některých záležitostech nereflektují současnou situaci v problematice křtu malých dětí: „Pokyny magisteria neřeší aktuální situaci – jsou, řekl bych, takové suché.“¹⁵²

2.3.3. Seznámení rodičů se zakotvením v církvi, ve farním společenství a uvědomění si vlastní odpovědnosti

2.3.3.1. Práva a povinnosti vyplývající ze křtu pro rodiče a dítě

Křtem dítěte vyplývají pro rodiče jisté povinnosti a jistá práva, se kterými by měli být v rámci předkřestní přípravy seznámeni. Hlavní povinností, s kterou rodiče při vlastním obřadu křtu vyjadřují svůj souhlas, je výchova ve víře v Pána Ježíše.¹⁵³ Text, na který rodiče odpovídají „Ano“, zní: „Chcete, aby bylo vaše dítě pokřtěno. Tím na sebe berete povinnost, že ho vychováte ve víře v Pána Ježíše, že ho budete učit milovat Boha a bližního, jak nám to Pán Ježíš přikázal. Jste si této povinnosti vědomi?“¹⁵⁴ Tuto povinnost také požaduje Kodex kanonického práva.¹⁵⁵

Rodiče a dítě mají také určitá práva. Část těchto práv pomáhá rodičům ze strany církve s plněním jejich povinnosti výchovy dítěte. Mají právo na výuku dítěte v křesťanské víře před prvním svatým přijímáním. Dítě během života má právo na všechny svátosti a svátostiny udělované katolickou církví.¹⁵⁶

Rodiče, kteří přicházejí s žádostí o pokřtění dítěte, lze dle přístupu k tomuto tématu rozdělit do dvou skupin. Jednu skupinu tvoří ti, kteří znají význam křtu a mají zájem o rozvíjení víry svých dětí. Druhou skupinu tvoří ti, kteří křest berou jako jednorázový úkon a další povinnosti nevnímají.¹⁵⁷

¹⁵⁰ Srov. Příloha A, farnost 5, otázka 3.

¹⁵¹ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 3.

¹⁵² Příloha A, farnost 4, otázka 3.

¹⁵³ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 6.

¹⁵⁴ *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 45.

¹⁵⁵ Srov. CIC, kán. 868.

¹⁵⁶ Srov. SIMAJCHL, L. *Liturgie*, s. 48.

¹⁵⁷ Srov. DRÍMAL, L. *Katecheze před křtem malého dítěte. Svátost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 108.

Faráři Kolínského vikariátu ve svých odpovědích uvádějí, že rodiče s jejich právy a povinnostmi seznamují. Nejkomplexněji to vyjádřil farář farnosti 5: „Rodičům připomínám, že když dají dítě pokřtít, tak nejde jenom o obřad. Zdůrazňuji povinnost dítě seznamovat s katolickou vírou a že mají odpovědnost za předání informací potřebných ke spáse. Nabízím jim pomoc v případě, že si neví rady, jak dítěti víru předávat. Informuji rodiče, že křest je vstupní brána ke svátostem a za splnění podmínek má pak dítě právo na další svátosti jako je eucharistie, biřmování, manželství, svátost kněžství (pokud jde o muže), svátost smíření, ve které se může dítě po celý život očišťovat, a svátost pomazání nemocných.“¹⁵⁸

Ve farnosti 3 se její farář chce vyhnout slovu povinnost, které by mohlo na rodiče působit odpudivě, a tak mluví o uřednictví. Každý pokřtěný se stává uředníkem. To není jednorázový akt, ale proces na celý život.¹⁵⁹

Jinde zase k další křesťanské výchově dítěte povzbuzují tím, že rodičům vysvětlují potřebu dovést dítě k biřmování, protože teprve biřmování je završení začátku křesťanského života.¹⁶⁰

Úspěšnost tohoto seznamování dle mínění farářů ovšem moc velká není. Proces křesťanské výchovy dítěte je dán přesvědčením rodičů, zda opravdu chtějí ve svém dítěti víru rozvíjet.¹⁶¹

2.3.3.2. Víra potřebuje společenství věřících

Křtem se člověk stává součástí společenství křesťanů.¹⁶² Rodiče budoucích pokřtěných dětí by měli být poučeni o tom, že pro praktikování víry jejich dětí je farní společenství nutné. II. Vatikánský koncil ve věroučné konstituci o církvi *Lumen gentium* v čl. 14 píše: „Neboť jedině Kristus je prostředník a cesta ke spáse a on se pro nás stává přítomným ve svém těle, církvi. On sám výslovným zdůrazněním nutnosti víry a křtu (Srov. Mk 16,16; Jan 3,5) potvrdil zároveň i nutnost církve, do které lidé vstupují křtem jako branou.“

¹⁵⁸ Příloha A, farnost 5, otázka 4.

¹⁵⁹ Srov. Příloha A, farnost 3, otázka 4.

¹⁶⁰ Srov. Příloha A, farnost 2, otázka 4.

¹⁶¹ Srov. Příloha A, farnost 1,4, otázka 4.

¹⁶² Srov. KKC 1271.

Vlastní setkávání s rodiči je uskutečněno v rámci společenství věřících katolíků v určitém místě, farnosti. Bez tohoto společenství by nebylo možné přípravu na křest realizovat.¹⁶³

Většina farářů akcentuje společenství, které považuje pro další křesťanský život rodiny za důležité. Farář farnosti 3 říká, že skutečnost předávání darů církve, jako je křest, je možné jen díky společenství, které tvoří církev.¹⁶⁴ Ve farnosti 5 farář říká, že účastí ve společenství není člověk sám a může svoji víru sdílet s ostatními, protože mají víru společnou.¹⁶⁵ Farář farnosti 4 vidí přijímání dalších lidí jako prospěšnou záležitost pro celé společenství. Dle jeho slov nemá být společenství zaměřeno individuálně, ale má být prospěšné druhým.¹⁶⁶ Ve farnosti 2 není při přípravě společenství zdůrazňováno jako samostatné téma, ale snaží se to ukázat doporučením účasti na bohoslužbách.¹⁶⁷ Také je doporučována účast na i na jiných akcích, které pořádá farní společenství.¹⁶⁸

2.3.3.3. Seznámení rodičů s působením křtu a jeho nutností pro spásu člověka

V jedné předchozích kapitol bylo konstatováno, že rodiče přichází s žádostí o křest dítěte z důvodu pocitu konání něčeho dobrého pro jejich dítě. Papež František říká, že křest je největší dar, jaký může rodič svému dítěti dát.¹⁶⁹ Také papež zmiňuje, že tím darem, doslova pokladem, je Duch Svátý.¹⁷⁰ Zde se nabízí prostor toto téma rozvinout. Vzbudit zájem rodičů tím, že jim bude předkládáno, co křest přináší dobrého pro budoucnost jejich dítěte. Je dobré jim představit křest jako vstupní bránu do vztahu s Bohem, který je na celý život. Dokonce pokračuje i po smrti. Vztah s někým, kdo nemění své názory, kdo je stálý, nepodléhá smrti ani zkáze. Není v něm ani náznak zla. Rodiče jsou ti, kdo může ovlivnit, zda tento vztah bude nebo nebude dítě žít.¹⁷¹ Co křest přináší pro pokřtěného teologickým jazykem přináší tento text: „Křest přivtěluje ke Kristu a včleňuje mezi lid Boží. Odpuštěním všech hříchů vysvobozuje člověka z moci temnot a povznáší ho do stavu adoptivního dítěte Božího: činí jej novým stvořením z vody

¹⁶³ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svatost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 107.

¹⁶⁴ Srov. Příloha A, farnost 3, otázka 5.

¹⁶⁵ Srov. Příloha A, farnost 5, otázka 5.

¹⁶⁶ Srov. Příloha A, farnost 4, otázka 5.

¹⁶⁷ Srov. Příloha A, farnost 2, otázka 5.

¹⁶⁸ Srov. Příloha A, farnost 4, otázka 5.

¹⁶⁹ Srov. Papež František. *Křest dítěte je projevem spravedlnosti vůči němu*.

¹⁷⁰ Srov. Papež František. *Křest dítěte je projevem spravedlnosti vůči němu*.

¹⁷¹ Srov. OPATRŇY, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 8.

a Ducha Svatého. Proto se Božími syny pouze nenazýváme, nýbrž jimi opravdu jsme.“¹⁷² Vysvětlení nutnosti křtu pro spásu člověka je popsáno v této práci v kapitole 1.1.1.

Faráři uchopení této problematiky komentují různě. Jedna z výpovědí je, že rodiče s tímto tématem vůbec neseznamuje, kromě momentu, kdy se při katechezi věnuje tématu křestní vody.¹⁷³ V jiné farnosti farář zdůrazňuje rozvoj vztahu s Bohem hlavně v kontextu problému, kdy je jeden z rodičů nepokřtěný. Důvodem je upozornit nepokřtěnou stranu, aby se při výchově dítěte nestavěla do role toho, kdo brání v rozvoji vztahu dítěte s Bohem.¹⁷⁴ Další z farářů důležitost křtu vyzdvihuje na případu, kdy dojde k nějaké tragické události a díky křestní milosti je naděje, že dítě dojde spásy.¹⁷⁵ Ve farnosti 4 farář poukazuje na skutečnost, kdy se dítě dostane do situace, ve které se musí rozhodnout, zda bude volit dobro nebo zlo. Rodiče u těchto rozhodnutí většinou nejsou a nemohou je ovlivnit. Díky udržovanému vztahu s Bohem si dítě během svého života nemusí zbytečně některé nebezpečné věci zkoušet. Také zdůrazňuje, že Bůh děti nenechá samotné a nabízí jim svoji milost.¹⁷⁶

Trochu jiný přístup má farář farnosti 4, když odpovídá: „Takhle to dobře asi nepochopí. Nakonec křest malých dětí není ke spáse úplně nutný. Jsou i jiné způsoby, jak spásy dojít (křest touhy nebo křest krve). Na Velký pátek se přimlouváme za spásu těch, kteří v Boha nevěří. Dar, který děti ve křtu dostávají, má důležitý doplněk, že si musí uvědomovat vlastní víru, jinak pro ně nemá smysl.“¹⁷⁷

2.3.4. Garance záruk a minimální požadavky na rodiče před křtem

Kodex kanonického práva požaduje, aby před křtem existovala oprávněná naděje, že dítě bude vychovááno v katolickém náboženství.¹⁷⁸ Opět nám zde vstupují do uvažování dvě již zmíněné skupiny rodičů. Jedna skupina rodičů, kteří od začátku přicházejí s úmyslem, že budou děti vychovávat v katolické víře. Druhá skupina, která s tím automaticky nepočítá. Je dobré, aby rodiče odpověděli na několik zásadních otázek: „Zda rodiče chtějí, aby se jejich dítě stávalo postupně věřícím křesťanem, zda chtějí, aby patřilo do církve (mezi křesťany), zda chtějí, aby se křest jejich malého dítěte stal začátkem

¹⁷² *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 9.

¹⁷³ Srov. Příloha A, farnost 1, otázka 6.

¹⁷⁴ Srov. Příloha A, farnost 3, otázka 6.

¹⁷⁵ Srov. Příloha A, farnost 5, otázka 6.

¹⁷⁶ Srov. Příloha A, farnost 2, otázka 6.

¹⁷⁷ Příloha A, farnost 4, otázka 6.

¹⁷⁸ Srov. CIC, kán. 868.

procesu, který se má v životě dítěte dál naplňovat a ne událostí bez pokračování a zda jsou ochotni pro to i něco dělat.“¹⁷⁹ Tyto otázky vyvolávají v rodičích různé úvahy a rozhodnutí. Není možné chtít po rodičích odpovědi ihned, ale je nutné dát rodičům potřebný prostor, aby si mohli vše dobře promyslet. V této části rozhovoru je obzvláště důležité jej vést v rovině hovoru rovného s rovným, ne v nadřazené pozici.¹⁸⁰

K tomuto tématu se papež František vyjádřil ve své encyklice *Evangelii gaudium* následovně: „Církev je povolána k tomu, aby byla vždycky otevřeným domem Otcovým. Jedním z konkrétních znamení této otevřenosti jsou všude otevřené dveře kostelů, aby se někdo, kdo chce následovat hnutí Ducha a přiblížit se Bohu, nesetkal s chladem zamčených dveří. Ale jsou i další dveře, které také nemají být zavřeny. Všichni se mohou určitým způsobem účastnit církevního života, všichni mohou být součástí společenství a ani dveře svátostí by neměly být zavírány z ledajakého důvodu. Platí to zejména o svátosti, která je „branou“ – o křtu. Eucharistie, byť představuje plnost svátostného života, není odměnou pro dokonalé, nýbrž velkorysým lékem a pokrmem slabých. Tato přesvědčení mají také pastorační důsledky, kterými jsme vyzváni se zabývat s rozvahou a odvahou. Častokrát se chováme jako kontrolori milosti, a nikoli jako její nástroje. Církev ale není celnice, je otcovským domem, kde je místo pro každého i s jeho úmorným životem.“¹⁸¹

Někteří faráři tyto záruky neprověřují a stačí jim, že vidí dobrou vůli, která je vlastně už projevena tím, že s dítětem přicházejí ke křtu.¹⁸² Farář farnosti 3 přistupuje k problému v podstatě tak, jak bylo popsáno v textu výše: „Rodiče seznámím s povinností výchovy dítěte v katolickém náboženství. Dotáží se jich, zda v pravdě chtějí této povinnosti dostát. Pokud souhlasí, tak je to pro mne dostatečná záruka.“¹⁸³

Ve farnosti 4 je pro faráře důležité uzavření manželství rodičů. Manželství podle jeho názoru dává větší záruky katolické výchovy dítěte: „Zárukou pro mě je, že rodiče jsou sezdáni alespoň na úradě. Rodiče, kteří žijí takzvaně na hromádce, tuto záruku nemusí splňovat. Zvláště když otec je pokřtěný a matka ne. Při rozchodu soud většinou svěří děti do opatrovnictví matce a v takovém případě nemusí být víra předána.“¹⁸⁴

¹⁷⁹ OPATRŇY, A.. *Připrava rodičů na křest dítěte*, s. 15.

¹⁸⁰ Srov. OPATRŇY, A.. *Připrava rodičů na křest dítěte*, s. 15.

¹⁸¹ EG 47.

¹⁸² Srov. Příloha A, farnost 1,2,5, otázka 7.

¹⁸³ Příloha A, farnost 3, otázka 7.

¹⁸⁴ Příloha A, farnost 4, otázka 7.

Jedna z otázek se týkala minimálních požadavků, které musí rodiče splnit, aby byly jejich děti v konkrétní farnosti Kolínského vikariátu pokřtěny. V odpovědích se objevují podmínky, které vyžaduje Kodex kanonického práva. V dalším textu budou popisovány podmínky, které jsou nad tento rámec. Většina farářů vyžaduje jako minimální požadavek účast na přípravě před křtem dítěte.¹⁸⁵ Ve farnosti 5 požadují alespoň vyjádření dobré vůle dítě vychovávat v katolické víře.¹⁸⁶ Farář, který zdůrazňoval důležitost manželství hlavně u manželství věřícího a nevěřícího partnera, vyžaduje, aby byla zajištěna budoucnost výchovy dítěte.¹⁸⁷ Faráři farnosti 1 přijde důležitá podmínka křtu dítěte, že nikdo z rodičů nesmí být výslovně zaujat proti církvi.¹⁸⁸

2.3.5. Kmotr a svědek křtu

Křtěné dítě má mít kmotra.¹⁸⁹ Tento požadavek není striktní a smysl kmotrovství je v pomoci rodičům a křtěnému dítěti s jeho uvedením do křesťanského života.¹⁹⁰ Kodex kanonického práva, jak již bylo uvedeno výše, požaduje, aby kmotr splnil některé podmínky. Musí ho určit rodiče, případně farář či udělovatel křtu. Musí mít úmysl stát se kmotrem. Je mu více než 16 let. Přijal iniciační svátosti. Není jedním z rodičů dítěte a není na něj uvalen kanonický trest.¹⁹¹

Kmotrovství dostává na rozdíl od dřívějších dob trochu jinou podobu. Dříve byl větší předpoklad užších vztahů mezi kmotrem a dítětem, protože se lidé tolik nestěhovali na jiná místa. V dnešní době se nezřídka stává, že dítě a kmotr žijí ve vzdálených místech. Potom je pomoc ve výchově omezena a stejně je omezen i vztah mezi dítětem a jeho kmotrem. Častým problémem je, že člověk, který je rodiči vybrán za kmotra, nesplňuje podmínky dané Kodexem kanonického práva. Většinou splňuje jenom věk a je pokřtěn v katolické církvi. Vzhledem ke skutečnosti, že kodex nevyžaduje kmotra striktně, je lépe kmotra nemít než vybrat někoho z věřících lidí farnosti, kdo nemá k dítěti ani rodičům žádný vztah. Většinou se setkáváme s řešením, že udělovatel křtu navrženého kmotra, který splňuje věk a je pokřtěný katolík, připustí ke kmotrovství. U takového kmotra se

¹⁸⁵ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3, otázka 8.

¹⁸⁶ Srov. Příloha A, farnost 5, otázka 8.

¹⁸⁷ Srov. Příloha A, farnost 4, otázka 8.

¹⁸⁸ Srov. Příloha A, farnost 1, otázka 8.

¹⁸⁹ Srov. CIC, Kán. 872.

¹⁹⁰ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 10.

¹⁹¹ Srov. CIC, Kán 874.

zvláště doporučuje, aby se zúčastnil alespoň části přípravy rodičů na křest dítěte. Při této přípravě je budoucí kmotr seznámen se svou budoucí úlohou.¹⁹²

Oslovení faráři postupují v souladu s textem uvedeným výše. Setkávají se s problémem, že kmotr nesplňuje podmínky požadované kodexem. Dělají výjimky anebo neprověřují, zda dotyčná osoba opravdu podmínky splňuje. Jediná podmínka, kterou striktně vyžadují, je křest v katolické církvi. Důvodem, proč tyto výjimky dělají, většinou faráři uvádí nemožnost nebo obtížnost sehnat kmotra, který vše splňuje. Jeden z farářů uvádí, že se přistoupením na výjimku v některých případech vyhne konfliktu s rodiči.¹⁹³

Farář farnosti 4 přichází s názorem, že kmotr by měl doprovázet kmotřence během života. Proto doporučuje, aby kmotry nebyli prarodiče, ale někdo mladší.¹⁹⁴

Kodex kanonického práva dává možnost člověku, který je pokřtěný, ale v církvi nepatřící do plného společenství s katolickou církvi, být účasten křtu jako svědek křtu. Podmínkou je, že křtěné dítě musí mít zároveň katolického kmotra.¹⁹⁵ Další možností využití svědka křtu je v okamžiku, kdy u křtu není přítomen kmotr. Udělovatel křtu má povinnost takového svědka zajistit, aby se křest dal dokázat.¹⁹⁶

Farář farnosti 1 svědka křtu zatím při své praxi nevyužil.¹⁹⁷ Většina ostatních farářů využívá svědka křtu společně s kmotrem v případech, kdy dotyčný člověk nesplňuje podmínky kodexu anebo je členem jiné křesťanské církve, která není v plném společenství s katolickou církvi.¹⁹⁸ Ve farnosti 5 farář nabízí využití svědka křtu, když rodiče nemohou nalézt pokřtěného kmotra.¹⁹⁹

2.3.6. Seznámení s obřadem

Další fází, kterou je třeba se na setkáních s rodiči zabývat, je vlastní obřad křtu. Vlastní seznamování je možno rozdělit do dvou témat. Prvním tématem je seznámení rodičů s otázkami, které budou při obřadu na ně kladeny. Druhým tématem je vlastní symbolika jednotlivých úkonů, které budou konány během obřadu křtu.

¹⁹² Srov. OPATRNÝ, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 10–11.

¹⁹³ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 9.

¹⁹⁴ Srov. Příloha A, farnost 4, otázka 9.

¹⁹⁵ Srov. CIC, Kán. 874.

¹⁹⁶ Srov. CIC, Kán. 875.

¹⁹⁷ Srov. Příloha A, farnost 1, otázka 10.

¹⁹⁸ Srov. Příloha A, farnost 2,3,4, otázka 10.

¹⁹⁹ Srov. Příloha A, farnost 5, otázka 10.

Otázky kladené rodičům během obřadu probíhají ve dvou fázích. První fází je moment, kdy je dítě vítáno, většinou u vstupu do kostela. Účelem první otázky je zjistit, co rodiče od církve očekávají. Rodiče svou odpovědí, že žádají o křest dítěte, stvrzují svoji dobrovolnou žádost o křest. Jsou to oni, kdo o křest žádají. Druhá otázka směřuje na přesvědčení rodičů, zda chtějí vychovávat dítě v katolické víře. Kladnou odpovědí stvrzují, že přijímají tuto povinnost.²⁰⁰ Problematice katolické výchovy jsem se věnoval v kapitole 2.3.4.

V druhé fázi, která probíhá před vlastním křtem, přichází otázky na zřeknutí se zla a na víru rodičů. S vysvětlováním první skupiny otázek (zřeknutí se zla) nebývá problém. Rodiče většinou vyjádří odpor ke zlu. Druhá skupina otázek, kde se stvrzují články víry, je na vysvětlení složitější. Ve své podstatě jde o vyložení kréda. Problémem je ve vlastním výkladu, který by měl být řečen jednoduše a srozumitelně. Měl by se vyhnout teologickému slovníku, kterému by rodiče nerozuměli. Druhý problém spočívá v pocitu rodičů, že jde o jejich vzdělávání, zatímco oni přišli z důvodu pokřtění svého dítěte. Často je tato část přípravy rodiči vnímána jako nutné zlo, které musí přetřpět, aby dosáhli svého cíle. Rodiče by měli mít základní znalost jednotlivých článků víry, pokud chtějí pravdivě na jednotlivé otázky odpovídat „věřím“. Neznalost kréda by mohla být důvodem odložení křtu jejich dítěte. Tento postup se nedoporučuje. Proto se raději doporučuje použít jiný přístup, i když není ideální. Tento přístup spočívá ve zjištění, zda některý z rodičů nemá zásadní antipatii k jednotlivým článkům víry. V případě zjištění, že rodiče tuto antipatii mají, není možné přistoupit ke křtu dítěte, protože by tato činnost ztrácela smysl. V případě, že jeden z rodičů souhlasí a druhý nevyjadřuje souhlas (např. z důvodu, že není věřícím katolíkem), je nutné, aby vyjádřil toleranci s partnerovou vírou a s vlastním křtem jejich dítěte.²⁰¹

Nezaujatost proti církvi uvedl farář farnosti 1 jako jednu z podmínek, které musejí být minimálně splněny, aby mohl křest v jeho farnosti proběhnout.²⁰²

Symbolika jednotlivých úkonů konaných během obřadu křtu je dalším tématem, které by mělo být vysvětleno při přípravě rodičů. Důležité body obřadu, s jejichž symbolikou by měli být rodiče seznámeni, jsou: exorcismus a mazání olejem křtěnců, svěcení vody, křestní koupel, pomazání křížem, obléknutí bílého roucha a předání hořící svíce.

²⁰⁰ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 9.

²⁰¹ Srov. OPATRŇÝ, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 9.

²⁰² Srov. Příloha A, farnost 1, otázka 8.

Jednotlivé části obřadu budou jenom stručně popsány. Jejich podrobnější rozebrání je nad rámec této práce.

Exorcismus a mazání olejem křtěnců. Tato část obřadu se provádí hned po skončení bohoslužby slova. Nad křtěným dítětem je pronášena modlitba exorcismu, ve které prosíme Boha o ochranu křtěnce v boji s duchem zla. Následuje mazání na prsou dítěte olejem křtěnců.²⁰³ Pomazání olejem má „ochranný, léčebný a posilující význam.“²⁰⁴ Ve starověku se zápasníci mazali olejem, aby se soupeřova ruka nemohla snadno zachytit za tělo a aby zápasník vyklouzl ze soupeřova sevření. Mazání olejem křtěnce je přípravou na zápas se zlem a zároveň ochranou, aby křtěnec vyklouzl ze sevření zla. Olej má také léčebný účinek. V dřívějších dobách se olej používal k vymýcení zlých duchů a byli jím mazáni nemocní lidé, protože se věřilo, že nemoci způsobuje zlý duch.²⁰⁵

Následuje obřad svěcení vody. Jedná se o modlitbu nad vodou, ve které prosíme o sestoupení síly Ducha Svatého do křestní vody. Jenom díky síle Ducha Svatého je možné přijmout křest.²⁰⁶ Papež František říká, že hřích není smyt jen obyčejnou vodou, ale vodou, nad kterou byl vzýván Duch Svatý.²⁰⁷

Křestní koupel je realizována buď trojím potopením nebo trojím politím. Křtěnec je ponořen do smrti s Kristem a Duch Svatý ho probouzí k životu.²⁰⁸ V kapitole 1.1.2. je pojednáno o křestní formuli. V kapitole 1.1.1. je pojednáno o tom, co křest působí. Křestní formule obsahuje jméno křtěnce. Křestní jméno je další možnost, kde se můžeme s rodiči setkat, protože to byli oni, kdo ho vybírali. Je dobré vyložit význam jména a krátce pojednat o křestním patronu.²⁰⁹ Při výběru jména je nutno přihlížet k požadavku, že vybrané jméno nemá být cizí křesťanskému smýšlení.²¹⁰

Pomazání křížem. Jedná se o dovršení křtu.²¹¹ Modlitba, kterou celebrant říká před pomazáním křtěnce na temeni hlavy, říká: „A jako pomazal svého syna, našeho Pána Ježíše Krista, na kněze, proroka a krále, označuje posvátným olejem i tebe, neboť patříš Kristu navěky.“²¹² Křtěný je pomazán na kněze, proroka a krále. Být pomazán na kněze

²⁰³ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 48.

²⁰⁴ CAMPATELLI, Maria. *Křest: každý den u pramenů nového života*. Olomouc: Refugium Velehrad - Roma, 2010, s. 74.

²⁰⁵ Srov. CAMPATELLI, M. *Křest: každý den u pramenů nového života*, s. 74.

²⁰⁶ Srov. CAMPATELLI, M. *Křest: každý den u pramenů nového života*, s. 77.

²⁰⁷ Srov. Papež František. *Křest – Pramen života*.

²⁰⁸ Srov. CAMPATELLI, M. *Křest: každý den u pramenů nového života*, s. 115.

²⁰⁹ Srov. SIMAJCHL, L. *Liturgie*, s. 47.

²¹⁰ Srov. CIC, Kán. 855.

²¹¹ Srov. CAMPATELLI, M. *Křest: každý den u pramenů nového života*, s. 114.

²¹² *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 56.

znamená, že bude přinášet Bohu obět'. Obětí je myšlen vlastní život, který bude vynikat čistotou. Být pomazán na proroka znamená umět porozumět vnitřnímu smyslu věcí, umět rozlišovat. Umět rozeznávat dobro a zlo. Jde o dovednost, která je člověku dána od Boha. Být pomazán na krále znamená, že po vzoru Boha bude křtěnec sloužit společenství.²¹³

Obléknutí bílého roucha. Bílé roucho je symbolem čistoty a neporušenosti a je znamením, že křtěnec je oděn v Krista. Také je ztotožňováno s oděvem, který na sobě měli spravedliví při vzkříšení ve zjevení Janově.²¹⁴

Předání hořící svíce. Křestní svíce se zapaluje od paškálu a symbolizuje „Krista vzkříšeného a z něho vycházející světlo, které mají rodiče a kmotři v dítěti opatrovat tak, aby tento pokřtěný člověk měl jednou účast na vzkříšení.“²¹⁵ Podobně to vidí ve svých promluvách také Papež František.^{216,217}

Albert Biesinger předkládá příklad, jak lze rodičům představit křesťanské symboly křtu, a ještě je při tom aktivně zapojit. Nejprve jsou rodiče vyzváni, aby přinesli z domova na schůzku svůj oblíbený předmět. Poté jsou vyzváni, aby popsali, jakou událost předmět připomíná nebo co představuje. V následujícím okamžiku jsou před rodiče položeny symboly z křestní liturgie: voda, svíce, bílé roucho a olej. Rodiče jsou vyzváni, aby předkládali svoje myšlenky, ve kterých vyjádří, co jim předměty evokují v souvislosti se křtem. Nakonec jsou jim symboly vysvětleny a společně formulují jejich význam.²¹⁸

Faráři Kolínského vikariátu se shodli, že seznamováním se symboly obřadu se zabývají v rámci přípravných schůzek. Ve farnosti 1 je tomuto seznamování vyhrazena hodina a půl.²¹⁹ Trochu blíže přibližuje způsob seznamování se symboly farář farnosti 5: „Postupně se zastavuji u jednotlivých symbolů, zejména vody. Zdůrazňuji, že dítě díky oleji vyklouzne z objetí zla. Rouška symbolizuje čistotu duše a je ji nutné udržovat celý život čistou.“²²⁰

Vlastního obřadu křtu se účastní kromě rodičů a kmotrů také příbuzní, přátelé rodiny a zástupci farního společenství (v případě, že je křtěno při nedělní bohoslužbě, tak se křtu účastní celá farní obec). Často mezi těmito přihlížejícími jsou osoby, které mají jenom

²¹³ Srov. CAMPATELLI, M. *Křest: každý den u pramenů nového života*, s. 129–134.

²¹⁴ Srov. CAMPATELLI, M. *Křest: každý den u pramenů nového života*, s. 121–122.

²¹⁵ Srov. OPATRŇÝ, A. *Pastorace svátostí*, s. 52.

²¹⁶ Sov. Papež František. *Křest – brána naděje*.

²¹⁷ Srov. *Papež pokřtil 28 dětí: Prvním Ježíšovým kázáním byl pláč*.

²¹⁸ Srov. DRÍMAL, L. *Katecheze před křtem malého dítěte. Svátost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 109.

²¹⁹ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 11.

²²⁰ Příloha A, farnost 5, otázka 11.

malou povědomost o tom, co se v danou chvíli při obřadu děje a jaký to má význam. Otázkou na faráře Kolínského vikariátu bylo, jakým způsobem pracují s těmito přihlížejícími. Zda jim jednotlivé úkony při obřadu vysvětlují.

Faráři se shodli, že přihlížející alespoň upozornují na to, co bude v daný okamžik následovat. Ve farnostech 1 a 4 přistupují k přihlížejícím dle jejich složení. Pokud se jedná o přihlížející, kteří nejsou většinově praktikující věřící, pak seznamují se všemi důležitými úkony. V opačném případě si faráři vyberou jeden z úkonů a ten vyzdvihnou.²²¹ Farář farnosti 4 dodává: „Hezké je, když rodiče projdou obřad křtu na soukromé schůzce s příbuznými.“²²²

Poslední záležitostí týkající se obřadu křtu, kterou se tato práce bude zabývat, je místo jeho konání. V kapitole této práce, která se zabývá křtem v Kodexu kanonického práva, je uvedeno ustanovení Kán. 857, §2, že křest dítěte má proběhnout ve farním kostele rodičů a nedoporučuje se něco jiného. Situace v Kolínském vikariátu je trochu komplikovanější. Důvodem je slučování farností. Dnešní farnosti Kolínského vikariátu jsou ve stavu po sloučení dalších dílčích farností. Důsledkem je fakt, že každá farnost má svůj farní kostel, ale má také několik bývalých farních kostelů, které mají křtitelnicí. Otázka č. 13 má za úkol zjistit, kde vlastně křty ve farnosti probíhají.

Faráři většinově křtí ve farním kostele, ale nemají problém udělat výjimky a křtít v bývalých farních kostelech. Ve farnosti 1 probíhají křty dětí i z jiných farností, pokud rodiče pravidelně dochází do farnosti 1, ale vždy je informován správce farnosti, do které rodiče svým bydlištěm patří. Farář farnosti 5 odůvodňuje využití bývalých farních kostelů tím, že kodex na situaci sloučení nepamatuje. Z tohoto důvodu mu nepřijde správné nutit rodiče, aby křest měli v jiném kostele. Ve farnosti 4 její správce říká, že lidé nepřijali sloučení farností. K farnímu kostelu, který je dnes na jiném místě, nemají vztah.²²³

2.3.7. Zapojování laiků do přípravy rodičů

Dokumenty magisteria je doporučeno z rodin věřících vytvořit modlitební společenství, které by doprovázelo svými modlitbami a svou pomocí rodiče žádající křest dítěte.²²⁴ Setkání rodičů s tímto společenství více podtrhne skutečnost, že příprava před

²²¹ Srov. Příloha A, farnost 1,4, otázka 12.

²²² Příloha A, farnost 4, otázka 12.

²²³ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 13.

²²⁴ Srov. CIC, Kán. 851.

křtem se koná v konkrétní farnosti, kterou tvoří společenství věřících. Rodiče se na jednotlivých setkáních se společenstvím učí vzájemné komunikaci o svých zkušenostech.²²⁵

Všichni faráři Kolínského vikariátu sdělili, že v současné době žádné takové společenství nevyužívají, ale vyjadřují potřebu tohoto společenství. Důvody, proč ho nemají, jsou různé. Ve farnosti 2 takové společenství mají, ale do přípravy rodičů na křest dítěte jej nezapojují, protože na jednotlivé schůzky nepřijdou pokaždé stejní lidé. Pár jednotlivců chodící pravidelně jsou aktivní farníci, kteří jsou již vytíženi jinými aktivitami farnosti. Farář je nechce zatěžovat další aktivitou. Ve farnosti 4 a 5 zdůvodňují faráři nemožnost vytvoření společenství vyšším věkem farníků. Ve farnosti 5 není zájem ze strany laiků o vytvoření takového společenství.²²⁶

Do přípravy rodičů na křest jejich dítěte je možné zapojovat katechety a jiné laiky. Je dobré, když takovým laikem je rodič pokřtěných dětí. Úkolem těchto laiků nemá být nahrazení kněze či jáhna, ale dodat katechezi tu část, která se týká celého farního společenství.²²⁷

Zapojování laiků v každé přípravě rodičů nepotvrdil ani jeden z oslovených farářů. Farnosti 2,4 a 5 zapojují laiky do přípravy nepravidelně. Ve farnosti 4 se katecheta na přípravě podílí jenom v případě, že se s rodiči zná a společně vyjádří souhlas s takovým průběhem. Farnost 5, která v přípravě občas zapojuje katechetku, mají negativní zkušenost s rodiči, kteří odmítají, aby se schůzek účastnil někdo jiný než farář. Farnost 1 zatím při předkřestní přípravě rodičů laiky nezapojuje.²²⁸

Knihy Křestní obřady: křest malých dětí uvádí, že z důvodu všeobecného kněžství, jež má každý pokřtěný laik, je nutné se dokonale seznámit s obřadem křtu pro případ nutnosti. Dostatečné vzdělání jim mají poskytnout faráři, jáhnové nebo katecheté.²²⁹

Farář farnosti 3 říká, že systematicky farníky v této záležitosti nevzdělává, ale při každém křtu se něco dozvedí. Ostatní faráři také systematicky nevzdělávají farníky, ale z odpovědí na otázku č. 12 odpověděli, že seznamují přihlížející křtu s jednotlivými úkony, které jsou při obřadu vykonávány. Farář farnosti 2 se snaží farníky vyzývat

²²⁵ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 107.

²²⁶ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 14.

²²⁷ Srov. DRÍMAL, L. Katecheze před křtem malého dítěte. *Svátost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*, s. 106-107.

²²⁸ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 15.

²²⁹ Srov. *Křestní obřady: křest malých dětí*, s. 12.

k účasti na katechezích pro dospělé. Ve farnosti 4 farář několikrát do roka zařazuje do liturgie obnovení křestních závazků.²³⁰

2.3.8. Odkládání křtu

Důvody k odložení křtu mohou zaznívat buď od rodičů nebo ze strany církve. Pokud tento požadavek zaznívá ze strany rodičů, většinou je to z důvodu jejich přesvědčení, že by se mělo dítě pro křest rozhodnout samo. Tyto námitky je nutno brát vážně, protože i když neodpovídají učení církve, může za nimi být pro rodiče vážný důvod. Odpovědět na tyto námitky se může argumentem, že i v jiných záležitostech, které dítě v budoucnu ovlivní, za něj budou rozhodovat rodiče. Tak i v této záležitosti mohou rodiče rozhodnout.²³¹ Papež František také s odkládáním křtu nesouhlasí, protože Duch Svatý v pokřtěném dítěti působí rozvoj křesťanských ctností a odkladem křtu by byla vyjádřena nedůvěra Duchu Svatému, že tuto schopnost má. Dále zdůrazňuje, že křtem se člověk proměňuje v Krista.²³² Další myšlenky papeže Františka k tomuto tématu jsou uvedeny v kapitole 1.2. Odkládáním křtu ze strany rodičů se zabývala Kongregace pro nauku víry, která vydala instrukci o křtu dětí. Tento dokument je podrobně rozebrán v kapitole 1.1.4.

K odkládání křtu ze strany církve dochází v případě, že rodiče nejsou schopni v danou chvíli garantovat záruku výchovy dítěte v katolické víře.²³³

Většina farářů se s odkládáním křtu ze strany rodičů nesekala. S tímto problémem se setkali faráři farností 1 a 5. Ve farnosti 1 tento požadavek zazněl od některých rodičů, kde jedem z partnerů byl nepokřtěný. Farář farnosti 5 se také setkal s tímto požadavkem, ale neví, jak to dopadlo, protože rodiče zřejmě později oslovili jiného kněze.²³⁴

Faráři se shodli, že neodkládali křest z důvodů nedostatečných záruk katolické výchovy dítěte. Pouze ve farnosti 2, 4 a 5 došlo k prodloužení přípravy. V jednom případě bylo důvodem, že rodiče nebyli schopni dané záruky dát během standardní doby přípravy. V druhém případě z důvodu uzavření platného církevního manželství.²³⁵

Faráři byli dotazováni, zda někdy přihlašovali děti k budoucímu katechumenátu a zda byl tento proces dotážen do konce. Vzhledem k výše uvedeným odpovědím všichni

²³⁰ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 16.

²³¹ Srov. OPATRŇY, A. *Pastorace svátostí*, s. 47–48.

²³² Srov. Papež František. *Křest – základ křesťanského života*.

²³³ Srov. CIC, Kán. 868.

²³⁴ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 17a.

²³⁵ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 17b.

uvedli, že žádné dítě k budoucímu katechumenátu nepřihlašovali, a tak nemohl být celý proces dotažen do konce.²³⁶

2.3.9. Práce s rodiči a jejich dětmi po křtu

Po křtu dítěte se často stává, hlavně ve skupině rodičů, která nepraktikuje svoji víru, že farář dítě v kostele ani na jiných akcích farnosti nevidí. Otázkou je, zda postoj čekání na okamžik, kdy rodiče s dítětem začnou chodit do kostela, je správný. Zda by nebylo lépe přistoupit k tomuto problému aktivněji. Například využít možnost připomínky křtu po roce a poté po pěti letech a napsat rodičům dopis. V dopise připomenout událost křtu a pozvat rodiče např. na setkání maminek, na výuku náboženství pro předškoláky apod. Další možností je třeba každý rok uspořádat setkání rodičů s dětmi, které byly minulý rok pokřtěny. V podobném duchu by se dalo vymyslet mnoho dalších aktivit.²³⁷

Papež František se často při svých promluvách o křtu táže svých posluchačů, zda znají datum svého křtu. Pokud ho neznají, doporučuje jim, aby si jej zjistili hned jak přijdou domů, protože je to datum jejich znovuzrození.²³⁸

Faráři se shodují, že dávají přednost osobnímu přístupu. Pokud se dostanou do osobního kontaktu s rodiči, který na venkově může být náhodný, zvou je na farní akce a bohoslužby. Ve farnosti 3 farář rodičům přináší salesiánský časopis *Nezbeda*. Úspěšnost těchto činností hodnotí faráři jako málo úspěšnou. Ve farnosti 2 a 5 faráři uvažují, že by písemné oslovení rodičů zkusili. Farář farnosti 1 říká, že když se rodiče po křtu neaktivují, tak s nimi již dál nepracuje.²³⁹

Abyste na rodiče nekladl nároky jenom farář farnosti, je dobré, aby motivoval společenství, do kterého rodiče uvádí, aby toto společenství samo aktivně zapojovalo rodiče a jejich pokřtěné děti do života farnosti. Faráři na otázku, zda toto dělají, odpovídají, že se o to snaží, ale tato činnost je částečně úspěšná u rodičů, kteří pravidelně praktikují svou víru. U nepraktikujících rodičů je většinou neúspěšná.²⁴⁰

²³⁶ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 17c,d.

²³⁷ Srov. OPATRŇY, A. *Příprava rodičů na křest dítěte*, s. 13.

²³⁸ Srov. Papež František. *Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů*.

²³⁹ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 19.

²⁴⁰ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 18.

2.3.10. Pokyny od biskupa ke křtu dětí a vlastní hodnocení procesu přípravy

Pro úplnost zjištění průběhu procesu přípravy rodičů před křtem dítěte byla farářům položena otázka na pokyny, které dostávají od svého biskupa k tomuto tématu. Další dotaz směřoval na jejich hodnocení celého procesu a zda se jejich praxe v průběhu času změnila.

Většina farářů se shodla, že od svého biskupa dostávají pokyn, že nemají odmítat křest dětí. Farář farnosti 5 ještě dodává, že k pokynu křtít dostává instrukce do jakého věku dítěte má křtít a od kdy má přihlašovat do katechumenátu. Farář farnosti 2 nevnímá, že by v poslední době dostával ke křtu dětí nějaké nové pokyny.²⁴¹

Faráři farností 2 a 5 by nenavrhovali žádnou další změnu procesu. Ve farnosti 2 se farář domnívá, že vytváření nějaké nové struktury procesu by mohlo odradit další lidi od záměru křtu dítěte. Jediná změna, kterou by rád udělal v rámci své farnosti, je zapojit více laiků do přípravy rodičů na křest dítěte. Podobné změny plánuje farář farnosti 1, který ještě chce více uvádět rodiče do společenství, více v procesu hlásat evangelium a zlepšit práci s rodiči po křtu. Pocit potřeby změny má i farář farnosti 3, který ale naráží na nedostatek lidí ochotných se těmto záležitostem věnovat. S požadavkem vylepšení, který by byl prospěšný pro všechny farnosti, přichází farář farnosti 4. Byl by rád, kdyby byla vytvořena pomůcka v podobě webové stránky nebo aplikace, kde by byly vloženy informace o problematice rodičovské křesťanské výchovy a popsání úlohy kmotrů. Tato pomůcky by hlavně sloužila pro rodiče a kmotry, aby měli přehled, co církve od nich požaduje a co jim církve nabízí.²⁴²

Faráři farností 1 a 2 vyjadřují, že se jejich praxe během času moc nezměnila. Zbylí faráři vyjadřují, že během času se trochu jejich praxe mění, mají ji více propracovanou, vychází více z písma svatého a jsou poučeni z dřívějších chyb a omylů.²⁴³

2.3.11. Zápis o provedeném křtu

Dokumenty magisteria, konkrétně Křestní obřady: křest malých dětí a Kodex kanonického práva vyzývají faráře, aby ihned po křtu zapsali jména pokřtěných do matriky pokřtěných. Vzor křestního matričního zápisu a formulář potvrzení o křtu je

²⁴¹ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 20.

²⁴² Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 21.

²⁴³ Srov. Příloha A, farnost 1,2,3,4,5, otázka 22.

uveden v příloze B této práce. Více podrobností o zápisu do matriky pokřtěných je uvedeno v kapitole 1.1.3.

2.4. Vyhodnocení zjištěného stavu ve vikariátu Kolín

Vyhodnocení zjištěného stavu ve vikariátu Kolín bude probíhat podle okruhů, do kterých byly jednotlivé otázky zařazeny.

První okruh otázek se zabývá průběhem a četností schůzek s rodiči (kapitola 2.3.4.). Dokumenty magisteria hovoří o nutnosti přípravy rodičů před křtem dítěte, ale nehovoří o tom, jak má taková příprava probíhat, respektive se dají vytušit jenom nějaké požadavky na to, co by měli rodiče znát při konání vlastního obřadu. Dalším faktorem, který promlouvá do obsahu přípravy, je různost přicházejících rodičů jak znalostní, tak ve vztahu k víře v Boha. Tyto skutečnosti se také odrážejí na přístupu farářů, kteří - jak je z jejich opovědí zřejmé - přistupují k problematice rozdílně.

Pro skupinu rodičů, která praktikuje svoji víru, byla faráři navržena tři řešení. Jeden farář navrhuje nepřipravovat takové rodiče vůbec, dva faráři uskutečňují zkrácenou přípravu a zbylí dva faráři navrhují připravovat je jako druhou skupinu rodičů tzn. standardní příprava. Určit, které řešení je správné, je nemožné. Pokud bude zvoleno řešení bez přípravy, vyvstane otázka, zda skutečně všichni aktivní křesťané nepotřebují přípravu. Mezi praktikujícími katolíky určitě budou lidé, kteří bez problému dokáží formulovat svoji víru i teologický rozměr křtu, ale budou tam také křesťané, kteří to tak dobře zformulované a promyšlené nemají. Tato rozdílnost se může projevit i v rámci manželského páru. Standardní doba přípravy, která se používá pro rodiče, kteří jsou k víře poněkud vlažní, také nemusí být vhodná pro všechny případy. Pokud bude použita na rodiče, kteří svou víru dobře znají, stane se z ní jenom opakování jim dobře známých skutečností a bude celkově nepřínosná. Zkrácená příprava, která se zdá být nejlepším řešením pro tuto skupinu rodičů, může v některých případech být málo obsáhlá a v jiných může být nepřínosná jako v přechozím případě. Z výše uvedeného vyplývá, že je nutno ponechat individualitu přístupu ke konkrétním lidem, kteří přicházejí žádat o křest dítěte.

V případě skupiny rodičů, kteří nepraktikují víru, je otázkou, jak má být příprava dlouhá. V odpovědích farářů dostáváme počet 2–6 schůzek. Zde je viditelný poměrně velký rozdíl v přípravě mezi farnostmi Kolínského vikariátu. Také v tomto případě nebude dosaženo jednoznačné odpovědi. Nejednoznačnost délky přípravy je dána nejednoznačností obsahu přípravy. Příprava může být redukována pouze na seznámení rodičů s povinností katolické výchovy dítěte a na vysvětlení jejich úlohy při obřadu křtu. Nebo se k tomuto může přidat například nějaké uvedení do problematiky křtu jako

takového. Dalším přídavkem by mohl být rozhovor o víře rodičů, kterou budou dítěti předávat, jak navrhuje farář farnosti 4.

Navrhuji zlepšit stávající stav tím, že faráři, případně katecheté, kteří vedou přípravu rodičů, by společně vytvořili obsah přípravy rodičů dle jejich různorodosti. Jednalo by se o soupis toho, co musejí schůzky minimálně obsahovat. Na tomto základě by se na příležitostných schůzkách dalo zpětně hodnotit, která část přípravy je přínosná a případně kterou část z ní vypustit nebo naopak přidat.

Druhý okruh otázek se zabývá používáním dokumentů magisteria v praxi. Cílem tohoto dotazu bylo zjistit, zda dokumenty magisteria jsou využívány při vlastních schůzkách s rodiči. Z odpovědí bylo zjištěno, že nejvíce je využívána kniha s názvem Křestní obřady: křest malých dětí. Důvodem této využitelnosti je, že v knize je uveden celý obřad křtu i s dílčími pokyny a bez této knihy není možno liturgii křtu uskutečnit. Katechismus katolické církve a Kodex kanonického práva jsou farářům tak známé dokumenty, že je nepotřebují používat v listinné podobě přímo na schůzce. Jeden z farářů tyto dokumenty kritizuje, že nereflektují aktuální situaci ve farnostech v České republice. Důvodem může být fakt, že požadují nebo doporučují záležitosti, které v některých farnostech jsou obtížně realizovatelné nebo dokonce nerealizovatelné. Takovým příkladem je třeba vytváření různých modlitebních společenství, do kterých by se měli rodiče zapojovat. Někteří faráři vyjadřují názor, že tato společenství není možné vytvářet, protože mají starší farníky s malým zájmem pro tuto aktivitu. Společenství maminek s dětmi je v takové farnosti úplně nereálné. Dokument Instrukce o křtu dětí nebyl faráři vůbec jmenován. Důvodem je, že se tato problematika zatím ve farnostech Kolínského vikariátu téměř nevyskytuje.

Návrh na zlepšení: iniciovat u místního biskupa vytvoření instrukce, která by více reflektovala stav našich farností a dávala konkrétní rady, jak postupovat v konkrétních problémových situacích.

Třetí okruh otázek má téma seznámení rodičů se zakotvením v církvi, ve farním společenství a uvědomění si vlastní odpovědnosti. Informování o právech a povinnostech, které rodiče a jejich děti mají, všichni faráři provádí v souladu s dokumenty magisteria. Stejně je to i se zdůrazňováním potřeby společenství. Rozdílný přístup mají faráři k seznamování rodičů s působením křtu a jeho nutnosti pro spásu. Dva faráři tuto záležitost zdůrazňují a zbylí tři faráři ji moc nezdůrazňují. Zdůvodňují to tím, že celá formulace a následná argumentace je příliš teologická, a proto pro rodiče, zvláště pro ty

církvi vzdálenější, je nesrozumitelná. Dalším problémem je, že i když první dvě témata, faráři zdůrazňují, tak zvláště u jedné skupiny rodičů nejsou úspěšní. Úspěšností se myslí, že by rodiče po křtu skutečně vychovávali děti v katolické víře, skutečně by spoluvytvářeli nějaké křesťanské společenství a účastnili by se bohoslužeb. Skupina rodičů, u kterých jsou faráři většinou neúspěšní, je ta, která nepraktikuje svou katolickou víru. Větší úspěšnost mají u praktikujících rodičů. Z výše uvedeného vyplývá, že rodiče, kteří přichází na přípravu s tím, že chtějí děti vychovávat a žít svou katolickou víru, tak v tom přesvědčení pokračují i po křtu. Rodiče, kteří přichází pouze pro úkon křtu pro své dítě, po křtu dále pokračují ve svém přesvědčení, že není nic dalšího potřeba dělat. Jenom výjimečně se podaří postoj rodičů změnit.

Návrh na zlepšení: v rámci návrhu pro první okruh otázek se snažit zformulovat jak srozumitelněji a neteologickým jazykem vysvětlovat působení křtu a jeho nutnost. Zlepšení úspěšnosti změny postoje rodičů není v lidských silách uskutečnit. Důležité je v této činnosti vytrvat, a tak dát příležitost Duchu Svatému, aby v této záležitosti mohl působit.

Čtvrtý okruh otázek je o garanci záruk a minimálních požadavcích na rodiče před křtem. Prověření naděje, že křtěné dítě bude vychovááno v katolickém náboženství, faráři dělají v souladu s doporučením papeže Františka. František doporučuje, aby udělovatelé svátostí nebyli kontroloři milosti, ale aby byli velkorysí.²⁴⁴ Farářům stačí, když rodiče projeví vůli ke katolické výchově dítěte. Jeden z farářů doporučuje, zvláště u partnerů, kdy jeden z partnerů je nevěřící, aby bylo uzavřeno manželství. To vnímá jako dobré podmínky pro katolickou výchovu dítěte. Všichni faráři před křtem navíc požadují, aby rodiče byli účastni přípravy. Jeden uvedl, že požaduje, aby některý z rodičů nebyl zaujat proti církvi. V těchto tématech nedochází k žádnému rozporu s dokumenty magisteria. Není důvod dávat návrhy na zlepšení.

Pátý okruh otázek se zabývá kmotrem a svědkem křtu. Častým problémem bývá, že kmotr nesplňuje podmínky, které mu ukládá Kodex kanonického práva. Faráři tento poznatek potvrzují a sdělují, že z těchto podmínek dělají výjimky. Jenom podmínku, že budoucí kmotr musí být pokřtěný a musí dosáhnout určitého věku, vyžadují striktně. Svědka křtu faráři nevyužívají často, většinou v jasném případě, kdy spolu s kmotrem je přizván ke křtu příslušník jiné křesťanské církve. Jeden z farářů nabízí využití svědka křtu

²⁴⁴ Srov. EG 47.

v případě, že není k dispozici pokřtěný kmotr. Rozpor s dokumenty magisteria je právě v udělování výjimek kmotrům, kteří nesplňují podmínky. Tyto výjimky se udělují masivně, nejde jenom o výjimečné záležitosti. Zároveň je nutné připomenout, že je nutné, aby kmotr měl vztah k rodině křtěného dítěte. Není vhodné určit někoho, kdo podmínky splní, ale je bez vztahu k rodině.

Návrh na zlepšení: zvážit, zda by nebylo lépe brát kandidáty na kmotry, kteří nesplňují podmínky kodexu jako svědka křtu. Lidé ho budou možná ve svém vědomí zaměňovat za kmotra, ale bylo by dobré zvážit, jestli to není lepší řešení než neustále porušovat pravidla, které předepisuje magisterium. Pokud jsou ustanoveny podmínky, které jsou neustále porušovány, nedává žádný smysl, aby existovaly.

Šestý okruh otázek je zaměřen na seznámení s obřadem a místem konání křtu. Seznámení s obřadem a jeho symbolikou všichni faráři provádí v rámci přípravy rodičů. Také se faráři shodli, že účastníkům křtu, kteří přihlíží obřadu křtu, sdělují, co bude následovat, a dávají základní informace o příslušném úkonu. Problematická je otázka místa křtu, který má být podle kodexu ve farním kostele rodičů. Faráři dělají výjimky, převážně z důvodů proběhlého sloučení farností. Dnešní filiální kostely byly před sloučením farními kostely a jsou v nich umístěny křtitelnice. Kodex tuto skutečnost nereflektuje.

Návrh zlepšení: vysvětlování symboliky obřadů by bylo dobré provádět tak, aby rodiče byli aktivní. Například využít možnosti katecheze, jak ji navrhuje Albert Biesinger a je popsána v kapitole 2.3.6. Další návrh je iniciovat vytvoření instrukce v rámci arcidiecéze, která by se vypořádala s problémem, který kodex nereflektuje, a doporučila křest i v bývalých farních kostelích.

Sedmý okruh otázek řeší zapojování laiků do přípravy rodičů. V Kolínském vikariátu se nedaří požadavky magisteria na zapojování laiků uvést do praxe. Některé farnosti vůbec modlitební společenství nemají a nedaří se je vytvořit. Dvě farnosti je mají, ale zatím je nedokázaly zapojit do přípravy rodičů. Obdobná situace je v zapojování katechetů a laiků jednotlivců. Tato činnost se daří ojediněle a někdy přináší problémy ve formě, že rodiče odmítají přítomnost těchto laiků. Faráři vyjadřují touhu společenství i jednotlivce do procesu přípravy zapojit. Farnostem se nedaří systematicky vzdělávat laiky ve znalosti křestních obřadů. Faráři alespoň využívají okamžiku, kdy je farnost účastna křtu, a v rámci obřadu seznámí přihlízející farníky s nějakou částí obřadu.

Návrh zlepšení: více podpořit spolupráci mezi farnostmi. Pokud není možné v některé farnosti vytvořit modlitební společenství nebo společenství maminek s malými dětmi, bylo by dobré rodiče uvést do takového společenství v sousední farnosti, ve které existuje.

Osmý okruh otázek se zabývá odkládáním křtu. Na základě odpovědí farářů se jedná o problém, který je ojedinělý. V Kolínském vikariátu se zatím nerozšířil a není ho třeba dál řešit.

Devátý okruh otázek se zabývá tématem práce s rodiči a jejich dětmi po křtu. Faráři se shodli, že dávají přednost osobnímu pozvání rodičů na bohoslužby a akce farnosti před písemným kontaktem. Svoji činnost hodnotí jako málo úspěšnou. Pokud mají ve farnosti společenství, tak se ho snaží motivovat, aby zapojovalo rodiče, ale částečně se to daří pouze u praktikujících rodičů.

Návrh zlepšení: v některých odpovědích farářů zaznělo, že by zkusili navázat s rodiči písemný kontakt. Bylo by dobré k výročí křtu rodičům písemně popřát a pozvat je na společnou vzpomínkovou akci.

Desátý okruh otázek se zabývá pokyny od biskupa ke křtu dětí a vlastním hodnocením procesu přípravy. Faráři dostávají pokyn od biskupa, že nemají odmítat křest. S těmito instrukcemi souhlasí a podle nich konají. Na vlastním procesu přípravy rodičů před křtem jejich dítěte by faráři nic zásadního neměnili. Dávají podmínky ke zlepšení práce ve svých farnostech: zlepšení práce s laiky a zlepšení práce s rodiči po křtu.

Návrh zlepšení: v kapitole 2.3.10. uvedl farář farnosti 4 požadavek na vytvoření webových stránek, které by dávaly informace rodičům a jejich kmotrům o jejich úloze v životě pokřtěného dítěte. Vytvoření takové pomůcky by určitě bylo prospěšné celé arcidiecézi.

Faráři Kolínského vikariátu mají velké zkušenosti s přípravou rodičů na křest dítěte. Mají dobře zmapovanou tuto problematiku i znalost dokumentů magisteria a vědí, jak přípravu rodičů uspořádat. Faráři vyjadřují, že některé činnosti, jako je zapojování modlitebních společenství nebo zapojování laiků, se jim nedaří. Tento neúspěch nelze přičítat jejich neznalosti nebo neochotě. Naráží se zde na možnosti farnosti, kde se na těchto činnostech musí pracovat dlouhodobě. Farářům by pomohla určitá katechetická podpora, která by mohla být vytvářena pro celou arcidiecézi. Konkrétním návrhem popsaným výše je vytvoření nových webových stránek. Na tomto webu by byly umístěny podpůrné materiály pro lidi, kteří schůzky s rodiči vedou, a také by tam byly informace pro rodiče a kmotry.

Závěr

Cílem práce bylo zjistit, jaké doporučení a požadavky kladou dokumenty magisteria na proces přípravy rodičů žádajících o křest dítěte. Zjistit, zda jsou tyto poznatky využívány v praxi přípravy rodičů na křest jejich dítěte v Kolínském vikariátu. Zároveň zjistit, jak obtížné je požadavky magisteria do praxe uvádět a jaké to přináší komplikace.

Vzhledem k dobré spolupráci farářů Kolínského vikariátu se podařilo získat odpovědi, které mapují praxi přípravy rodičů. Podařilo se zjistit, které části přípravy fungují bezproblémově a kde se nedaří naplnit požadavky magisteria.

Po vytvoření souboru otázek, které sloužily jako podklad pro strukturovaný rozhovor, bylo osloveno všech pět farářů Kolínského vikariátu. Pro práci bylo realizováno všech pět rozhovorů, které jsou uvedeny v příloze A. Z rozhovorů vyplývá, že ke každé přípravě rodičů je potřeba přistupovat individuálně, podle situace, v jaké se rodiče nacházejí. Individuálně je také nutné upravovat délku přípravy. Znalost dokumentů magisteria mají faráři dobrou, proto také upozorňují, že v některých případech nereflektují současnou situaci našich farností. V části přípravy, kde se vysvětluje význam křtu, hovoří dokumenty magisteria teologickým jazykem, farářům dělá problém tuto část srozumitelně sdělit rodičům, zvláště když jsou církvi vzdálenější. Většinou rodiče po přípravě konají dle přesvědčení, s kterým už na přípravu přišli.

Z rozhovorů vyplynulo, že faráři nemají přehnané požadavky na rodiče, které musí splnit před křtem dítěte. Zároveň ale nektří za každou cenu a každý z nich má své minimum, které rodiče musí splnit. Při výběru kmotra se často faráři dostávají do situace, kdy musí dělat výjimky, protože rodiče nedokáží najít kmotra, který by splňoval podmínky Kodexu kanonického práva. Problematické se také ukazuje vytváření modlitebních společenství a zapojování laiků do procesu předkřestní přípravy rodičů. V některých farnostech chybí jak modlitební společenství, tak i laici ochotní se do přípravy zapojit. Práce s rodiči po křtu je dalším problémem, kde faráři u skupiny rodičů, kteří neprojektují katolickou víru, říkají, že v zapojení do aktivního života z víry jsou málo úspěšní.

Pro zlepšení situace jsem navrhl některé kroky, které jsou podrobně popsány v kapitole 2.4. Zde bych zmínil doporučení větší spolupráce mezi farnostmi. Například pokud ve farnosti nelze vybudovat modlitební společenství, bude využito společenství sousední farnosti. Další doporučení, které vychází z nápadu jednoho z farářů, je vytvořit v rámci

celé arcidiecéze webové stránky, které budou obsahovat informace o úloze křesťanských rodičů a kmotrů. Také by mohly obsahovat katechetické pomůcky, které by srozumitelněji vysvětlovaly význam křtu a další témata.

Faráři Kolínského vikariátu zvládají svou úlohu v procesu předkřestní přípravy rodičů velice profesionálně. Dokáží vytěžit ze situace, v jaké se jejich farnost nachází, maximum proto, aby rodičům dokázali co nejlépe zprostředkovat setkání s Kristem, se kterým jejich dítě bude křtem sjednoceno a které s Kristem bude ponořeno do jeho smrti a jednou s ním bude vzkříšeno.

Schůzkám s rodiči žádajícími o křest dítěte není věnováno moc pozornosti z řad odborné veřejnosti. Tento fakt dokazují malým množstvím odborné literatury, která se tomuto tématu v českém jazyce věnuje. Myslím si, že rodiče, kteří žádají o křest dítěte a zároveň nejsou praktikující katolíci, mají určitý kladný vztah k Bohu. Církev má před sebou skupinu lidí, u které je veliký misijní potenciál. Byla by škoda se tímto tématem více nezabývat s odbytím, že to stejně nemá cenu. Myslím si, že by bylo dobré do budoucna tuto problematiku více rozvíjet a podporovat různá setkání, na kterých by si lidé, zabývající se touto problematikou, vyměňovali svoje zkušenosti.

Seznam použitých zkratk

KKC	Katechismus katolické církve.
CIC	Kodex kanonického práva.
EG	Evangelii gaudium.

Seznam literatury

Prameny:

- Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.
- Nový zákon: text užívaný v českých liturgických knihách přeložený z řečtiny se stálým zřetelem k Nové Vulgátě*. 4. vyd. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012.
- Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad*. 13. vyd., (4. opr. vyd.). Přeložil Miloš BÍČ, přeložil Josef Bohumil SOUČEK, přeložil Jindřich MÁNEK. Praha: Česká biblická společnost, 2007.
- Křestní obřady: křest malých dětí*. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.
- Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vyd. s věc. rejstř.* Praha: Zvon, 1994.
- Sacred Congregation for the Doctrine of the Faith. *Instruction on infant baptism* (20. 10.1980) [2021-09-10].
<http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19801020_pastoralis_actio_en.html>.

Sekundární literatura:

- SUCHÁNEK, Drahomír a Václav DRŠKA. *Církevní dějiny*. Praha: Grada, 2013.
- Papež František. *Křest dítěte je projevem spravedlnosti vůči němu* (12.1.2020) [2021- 10- 02]. <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30466>>.
- Papež František. *Křtem se Ježíš pohroužil do naší situace* (10.1.2021) [2021-10-02].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=32175>>.
- Papež František. *Křest – Pramen života* (2.5.2018) [2021-10-02].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27581>>.
- Papež František. *Křest – brána naděje*. (2.8.2017) [2021-10-02].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=26154>>.
- Papež František. *Křest – znamení křesťanské víry*. (18.4.2018) [2021-10-02].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27515>>.
- Papež František. *Jak prožívám svůj křest?, ptá se papež v poselství na indonéský misijní kongres*. (1.8.2019) [2021-10-16].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=29741>>.

- Papež František. *Ježíšovým křtem se protrhla nebesa*. (11.1.2015) [2021-10-16].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=21331>>.
- Papež František. *Křest – základ křesťanského života*. (11.4.2018) [2021-10-18].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27477>>.
- Papež František. *Mocí křtu jsme učedníky i misionáři*. (15.1.2014) [2021-10-18].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=19414>>.
- Papež Benedikt XVI. *Každý nechť se rozpomene na svůj vlastní křest*. (13.1.2013) [2021-10-30].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=17690>>.
- Papež František. *Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů*. (13.11.2013) [2021-10-30].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=19103>>.
- Papež František. *Duch svatý otevírá srdce celé Pravdě*. (10.1.2013) [2021-10-30].
<<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=23075>>.
- SIMAJCHL, Ladislav. *Liturgie*. 2. vydání. Vranov n. D. - Přímětice – Bítov: A.M.I.M.S., 2004.
- DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze před křtem malého dítěte. Svátost křtu a obnova křestní milosti ve svátosti smíření*. Hradec Králové: Biskupství královéhradecké, 2012, s. 97–114.
- OPATRNÝ, Aleš. *Příprava rodičů na křest dítěte*. Praha: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 2001.
- OPATRNÝ, Aleš. *Pastorace svátostí*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015.
- Dokumenty II. vatikánského koncilu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.
- Evangelii gaudium: Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. Praha: Paulínky, 2014.
- CAMPATELLI, Maria. *Křest: každý den u pramenů nového života*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2010.
- Katalog arcibiskupství pražského. *vikariát Kolín* [2022-03-16].
<<https://katalog.apha.cz/web/vikariaty/1710>>.
- Arcibiskupství pražské. *09 – vikariát Kolín* (1.1.2013) [2022-03-16].
<<https://katalog.apha.cz/stahnout-soubor?id=1082>>.

Příloha A

Dotazník pro faráře jednotlivých farností ve vikariátu Kolín a jejich odpovědi

Dotazník

1. Jak ve vaší farnosti probíhá příprava rodičů na křest dítěte?
2. Kolik schůzek s rodiči realizujete před křtem dítěte?
3. Které dokumenty magisteria využíváte při přípravě rodičů na křest dítěte?
4. Seznamujete rodiče s právy a povinnostmi, které ze křtu pro pokřtěné dítě vyplývají? Jak myslíte, že se vám to daří?
5. Zdůrazňujete, že křest je svátostí víry, a že víra potřebuje společenství věřících?
6. Seznamujete rodiče s nezbytností křtu pro spásu a s milostí, která z něho vyplývá? Seznamujete je s riziky, které novokřtěnci hrozí, když nebude seznámen se svou nákloností k hříchu, který v něm zůstává?
7. Jak prověřujete naději, že dítě bude vychováno v katolickém náboženství?
8. Jaké máte minimální požadavky, aby dítě bylo ve vaší farnosti pokřtěno?
9. Požadujete, aby kmotři splňovali všechny podmínky, které na nich vyžaduje Kodex kanonického práva, nebo děláte výjimky?
10. Využíváte spolu s kmotry, případně bez nich, svědka křtu?
11. Jakým způsobem seznamujete rodiče a kmotry s obřadem křtu a významem jednotlivých úkonů a symbolů?

12. Jakým způsobem pracujete při vlastním obřadu křtu s přihlížejícími věřícími?
13. Dodržujete ustanovení kánonu kodexu církevního práva, že křest má být proveden ve farním kostele rodičů?
14. Vytváříte z rodin farnosti modlitební společenství, které by se dalo využít při přípravě rodičů ke křtu dítěte?
15. Zapojujete katechety a jiné laiky do průběhu schůzek s rodiči?
16. Jak probíhá ve vaší farnosti vzdělávání laiků, které je zaměřeno na křestní obřady?
17. Odkládání křtu
 - a. Setkáváte se s názory nebo požadavkem, aby se křest dítěte odložil do doby, kdy by ho dítě bylo schopno vědomě přijmout?
 - b. Odkládal jste někdy křest z důvodů nedostatečných záruk?
 - c. Přihlašoval jste takové děti k budoucímu katechumenátu?
 - d. Byl ve vaší farnosti takový proces dokončen?
18. Vyzýváte farní společenství k tomu, aby aktivněji zapojovalo pokřtěné děti a jejich rodiče do života společenství?
19. Jak pracujete s rodiči a již pokřtěnými dětmi po křtu?
20. Dostáváte nějaké pokyny ke křtu malých dětí od svého biskupa? Jak je vnímáte?
21. Jak hodnotíte celý proces přípravy křtu dětí a jaké navrhuje změny?
22. Změnila se vaše praxe v průběhu času?

Odpovědi²⁴⁵

Farnost 1

1. V případě rodičů, kteří svou katolickou víru nepraktikují, uplatňuji tento postup: Nejprve rodiče přijdou s požadavkem, že chtějí pokřtít dítě, následuje setkání s oběma rodiči. Na tomto setkání zjišťuji, s jakou představou rodiče přichází, a poté jim představuji závazky, které křest pro ně představuje. Zdůrazňuji, že je třeba učinit pravdivé rozhodnutí (např. chtějí křest, protože chtějí dítě vychovávat v křesťanské víře). Tuto první schůzku uzavírám s tím, že dám rodičům do příštího setkání úkol. Tím úkolem je, aby si rodiče znovu o křtu a jeho přípravě doma popovídali a zvážili, jakou a jak dlouhou chtějí přípravu před vlastním křtem.
V případě rodičů, kteří svou víru praktikují, konám jednu návštěvu u rodičů, kde s nimi podrobně proberu obřad křtu. Zdůrazním také dopady, jaké mají jednotlivé úkony obřadu křtu na křesťanský život.
2. Nepraktikující: minimálně dvě schůzky. Individuálně se věnuji těm rodičům, kteří projeví zájem o déletrvající přípravu.
Praktikující: jedna schůzka.
3. Křestní obřady: křest malých dětí, Kodex kanonického práva, uvedení do křesťanského života, Katechismus katolické církve. Kromě Křestních obřadů, které používám při obřadu křtu, ostatní dokumenty nepoužívám, tak že bych v nich listoval, ale používám vlastní znalost těchto dokumentů.
4. Ano seznamuji. Většinou to rodiče pochopí, ale většina nepraktikuje.
5. Nezdůrazňuji, že křest vyžaduje víru, ale zdůrazňuji potřebu společenství.
6. První část otázky primárně nezdůrazňuji, kromě tématu vody. Druhou část otázky nezdůrazňuji.
7. Neproveduji.
8. Účast na přípravě (minimálně dvě setkání). Rodiče nesmí být zaujati proti církvi.
9. Rodiče seznamuji s požadavky, které kodex vyžaduje na osobě kmotra. Výjimky dělám, ale kmotr musí být minimálně pokřtěný a praktikující víru. Dále pak nekontroluji, zda je kmotr skutečně splňuje.
Výjimky připouštím z důvodu vyhnutí se konfliktu a z důvodu nemožnosti takového kmotra sehnat.
10. Zatím nevyužívám.
11. Seznamuji podrobně na jedné ze schůzek, která trvá cca 1,5 hod.
12. Seznamuji v průběhu obřadu se všemi významnějšími úkony, pokud se jedná většinou o lidi, kteří nepraktikují víru. V případě, že je většina praktikujících, vyzdvihnu jeden z obřadů.
13. Ne striktně, křtím i v bývalých farních kostelech. V případě, že rodiče jsou z jiné farnosti, ale účastní se bohoslužeb v mé farnosti, informuji příslušného správce farnosti, že bude uskutečněn křest dítěte.
14. Zatím ne.
15. Zatím ne.
16. Neproobíhá.
17.
 - a. Ano u některých rodičů, kde je jeden z nich nevěřící.

²⁴⁵ Zdroj: *Odpovědi farářů na dotazník*. Osobní archiv autora. 2022.

- b. Neodkládal.
 - c. Nepřihlašoval.
 - d. Takový proces nebyl.
18. Motivuji, částečně se daří u praktikující skupiny rodičů. U nepraktikujících rodičů se to podaří výjimečně.
 19. Pokud se nepraktikující rodiče neaktivují po křtu dítěte, tak s nimi dále aktivně nepracuji. Praktikující rodiče se snažím aktivovat, ale jenom částečně se mi to daří.
 20. Dostávám pokyn, abychom neodmítali křest. Chápu a respektuji.
 21. Pracuji na změně. Plánuji více zapojit farnost, více rodiče uvádět do společenství, více hlásat rodičům evangelium, zlepšit práci s rodiči a jejich dětmi po křtu.
 22. Zatím nepatrně.

Farnost 2

1. K praktikujícím i nepraktikujícím rodičům přistupuji stejně. Nejdříve proběhne administrativní schůzka, kde se setkám s rodiči, zkontrolujeme potřebné doklady nutné ke křtu dítěte a domluvíme termín křtu. Na další schůzce proběhne příprava (katecheze) rodičů na křest dítěte. Požaduji, aby na této katechezi byli přítomni oba rodiče (i v případě, že jeden je nepokřtěný) a kmotři.
2. Dvě schůzky.
3. Hlavně vycházím a bezprostředně používám knihu Křestní obřady: křest malých dětí. Vzdáleně pak Katechismus katolické církve a Kodex kanonického práva.
4. Seznamuji hlavně se závazkem křesťanské výchovy se zdůrazněním, že prvním místem výchovy je rodina. Upozorňuji, že v naší farnosti mají další pomoc ve výchově svých dětí, a tou je farní katecheze pro děti. Seznamuji rodiče se svátostmi a zdůrazňuji, že završením začátku křesťanského života je biřmování. Seznamuji rodiče s konáním bohoslužeb ve farnosti a zvu je k jejich návštěvě.
5. To zdůrazňuji hlavně při křtu dospělých. Při schůzkách s rodiči to napřímo neříkám, ale je to srozumitelné z toho, že doporučuji účast dítěte na bohoslužbách.
6. U tohoto tématu se zastavuji, při vysvětlování obřadu exorcismu. Konkrétně u otázky viny. Zdůrazňuji, že rodiče neovlivní rozhodování jejich dítěte, když se rozhoduje mezi dobrem a zlem. Dále říkám, že nás Bůh nenechá se svými hříchy a nabízí nám svou milost. Každý člověk má svobodnou vůli, ale nemusí zbytečně zkoušet některé věci.
7. Vycházím z toho, že je zde dobrá vůle a více nezkoumám. Musejí chtít rodiče.
8. Jeden z rodičů musí být pokřtěný. Další podmínkou je účast na přípravě.
9. Sděluji, že je to podmínka, ale dále neprověřuji.
10. V některých případech využívám svědka křtu, ale vždy s kmotrem. Svědek křtu jako druhý, který nesplňuje podmínky.
11. V průběhu katecheze.
12. Při obřadu křtu upozorňuji, co následuje, ale nekomentuji.
13. Většinou ano, ale nemám problém, když rodiče chtějí křest v kostele, kde bydlí.
14. Modlitební společenství ve farnosti máme, ale zatím ho pro přípravu rodičů nevyužíváme. Nevyužíváme ho hlavně z důvodů, že modlitební společenství má poměrně velkou proměnnost účastníků. Ti, co chodí pravidelně, jsou většinou už vytíženi jinou činností pro farnost.

15. Do přípravy v některých případech zapojujeme pastoračního asistenta.
16. Zveme laiky, aby se účastnili na katechezích pro dospělé.
17.
 - a. Nesetkávám.
 - b. Neodkládali, jenom jsem z tohoto důvodu prodloužil přípravu.
 - c. Nepřihlašoval.
 - d. Takový proces nebyl.
18. Povzbuzujeme rodiče, aby přihlašovali děti na hodiny náboženství. Rodiče, kteří jsou farnosti neznámí, se jen těžko dají zapojit.
19. Preferuji osobní přístup. Pokud jsem s některými v kontaktu, tak je zvu na bohoslužby a výuku náboženství. Úspěšnost je částečná. Uvažuji o písemném kontaktování rodičů.
20. Nevnímám nějaké výrazné nové pokyny ke křtu.
21. Nenavrhoval bych žádnou výraznou změnu. Rozhodně bych z přípravy nedělal nějakou strukturu, která by odradila další lidi. Co se týče naší farnosti, tak bych do budoucna chtěl zapojit do přípravy další laiky.
22. Ani ne.

Farnost 3

1. Pokud jsou rodiče praktikující, tak domluvím datum křtu a dítě pokřtím. S nepraktikujícími rodiči probíhá příprava a pak následuje křest dítěte.
2. V případě nepraktikujících rodičů 4–6 schůzek.
3. Přímou používám Křestní obřady: křest malých dětí. Nepřímou Katechismus katolické církve a Kodex kanonického práva.
4. Slovo povinnost nepoužívám, místo něho raději mluvím o ucednictví. Říkám, že je to otvírání dveří.
5. Seznamuji rodiče s tím, že církev předává dary, které dostává ve společenství církve.
6. Seznamuji rodiče s tím, že co slíbili při křtu, je nutno u dítěte rozvíjet, aby jeden z nich (zvláště pokud jde o nepokřtěného) tuto snahu nekazil.
7. Rodiče seznámím s povinností výchovy dítěte v katolickém náboženství. Dotáží se jich, zda v pravdě chtějí této povinnosti dostát. Pokud souhlasí, tak je to pro mne dostatečná záruka.
8. Účast na přípravě.
9. Sehnat kmotra, který splňuje všechna kritéria, je pro rodiče problém. Proto dělám výjimky, ale kmotr musí být minimálně pokřtěný.
10. Využívám spolu s kmotrem svědka křtu.
11. Jednu ze schůzek věnuji rozebírání úkonů a symbolů obřadu.
12. Během obřadu seznamuji přihlížející věřící s jednotlivými úkony.
13. Nedodržuji za každou cenu.
14. Přípravou společenství neprovázím, ale zvu rodiče na akce, které farnost pořádá.
15. Zapojoval bych je, ale nemám vhodné k dispozici.
16. Systematicky ne, ale při každém křtu se něco dozvedí.
17.
 - a. Nesetkávám.
 - b. Neodkládal.

- c. Nepřihlašoval.
 - d. Takový proces nebyl.
18. Snažím se, většinou ale nepraktikující rodiče nemají zájem.
 19. Snažím se je pravidelně zvát na akce farnosti, nosím jim salesiánský časopis Nezbeda. Moc úspěšná tato činnost není.
 20. Dostávám pokyn neodmítat křest.
 21. Jsme rádi, že jsme rádi. Je potřeba personál. Vzhledem k nedostatečným kapacitám nejsou síly k rozvíjení.
 22. Víc vycházím z Bible. Snažím se, aby lidé proces křtu chápali jako pomoc. Je třeba více se modlit a zároveň pracovat.

Farnost 4

1. Nerozlišuji praktikující a nepraktikující, schůzky probíhají vždy stejně a jejich délka vychází z okolností. Nejde mi tolik o znalosti, spíše chci, aby rodiče při setkávání popisovali svůj vztah k Bohu. Důležité je, aby rodiče s dětmi hovořili o víře. Děti si často budují svůj vztah k Bohu podle vzoru rodičů. Když křtím už několikáté dítě v rodině, tak už vše nevyžadují.
2. Většinou 2–3 schůzky, případně podle potřeby uzpůsobím.
3. V papírové podobě používám Křestní obřady: křest malých dětí. Tato záležitost je již známá, tak již dokumenty magisteria v papírové podobě nepoužívám. Pokyny magisteria neřeší aktuální situaci – jsou, řekl bych, takové suché.
4. Seznamuji, ale situace je složitější. Rodičům často jde jen o křest. Důležité je zaměřovat se na to, s čím přicházejí, a pomoci jim poznat i toto. Dospělí často při svatbě neví, jestli byli pokřtěni. Úspěšnost závisí na tom, jestli rodiče víru s dítětem rozvíjí.
5. Snažím se rodiče zvát do společenství a na farní dny. Vnímám jako dobré, když je pozve také někdo jiný než farář. Společenství nemá jednat individuálně, ale být i pro druhé.
6. Takhle to dobře asi nepochopí. Nakonec křest malých dětí není ke spáse úplně nutný. Jsou i jiné způsoby, jak spásy dojít (křest touhy nebo křest krve). Na Velký pátek se přimlouváme za spásu těch, kteří v Boha nevěří. Dar, který děti ve křtu dostávají, má důležitý doplněk, že si musí uvědomovat vlastní víru, jinak pro ně nemá smysl.
7. Zárukou pro mě je, že rodiče jsou sezdáni alespoň na úřadě. Rodiče, kteří žijí takzvaně na hromádce, tuto záruku nemusí splňovat. Zvláště když otec je pokřtěný a matka ne. Při rozchodu soud většinou svěří děti do opatrovnictví matce a v takovém případě nemusí být víra předána.
8. Musí být zajištěno to, o čem jsem mluvil v otázce č. 7.
9. Děláním výjimky, najít kmotra, který splňuje kodex, je někdy nemožné. Minimálním požadavkem je, že musí být pokřtěný v katolické církvi. Někdy rodiče chtějí za kmotra babičku nebo dědečka dítěte. Tady zdůrazňuji, že dítě je třeba doprovázet během života. Věk kmotra v tom hraje velkou roli.
10. Svědka křtu jsem několikrát použil spolu s kmotrem. Jednalo se o členy evangelické nebo husitské církve.
11. V přípravě na křest projdeme celý obřad a zastavíme se u jednotlivých částí.

12. V některých částech obřadu ano. Někdy jim vysvětluji, co bude následovat, když vidím, že účastníci křtu nevědí, co se děje. V jiných případech nějaké části obřadu vysvětluji a některé ne, podle smyslu konané věci. Hezké je, když rodiče projdou obřad křtu na soukromé schůzce s příbuznými.
 13. Neřeším to. Rodiče migrují mezi farnostmi a často jezdí za známým knězem. Někteří věřící nepřijali sloučení farností a nemají vztah k farnímu kostelu, který je teď jinde.
 14. Zatím to nefunguje. Modlitební společenství nemáme. Společenství maminek také nemáme, protože ve farnosti nejsou mladí lidé.
 15. Do přípravy laiky a katechety zapojuji jenom, když se s rodiči znají a chtějí společně přípravu takto uskutečnit.
 16. Vysloveně ne, ale snažím se několikrát do roka prostřednictvím liturgie zařadit obnovu křestních závazků.
 17.
 - a. Nesetkal jsem se s tím.
 - b. Jedině z důvodu doporučení sňatku.
 - c. Nepřihlašoval.
 - d. Takový proces nebyl.
 18. Snažím se motivovat ukazováním, jak by se to dalo dělat jinak.
 19. Preferuji osobní přístup a dobrovolnost. Rodiče, které potkávám, zvu na farní dny.
 20. Dostávám. Například, že křest se nemá odmítat a další dobré rady.
- Líbilo by se mi, kdyby byla vytvořena webová stránka (případně aplikace), kde by byla podrobně popsána problematika rodičovské křesťanské výchovy a úloha kmotrů.
21. Postupně jsem čerpal z různých podnětů, praxe a z knih. Je to hlavně o pokusech a omylech.

Farnost 5

1. V naší farnosti probíhá příprava na křest dítěte formou 3–5 setkání. U praktikujících rodičů volím menší počet schůzek. Na schůzkách probírám základní věci. Rodiče se mě často ptají, zda je to nutné. Odpovídám, že když se nechodí na náboženství, tak je nutno některé znalosti doplnit.
2. 3–5 schůzek.
3. Především vycházím z katechismu, je tam toho nejvíce. Používám Křestní obřady: křest malých dětí. Kodex kanonického práva už nepoužívám fyzicky, ale vycházím ze znalostí, které mám.
4. Rodičům připomínám, že když dají dítě pokřtít, tak nejde jenom o obřad. Zdůrazňuji povinnost dítě seznamovat s katolickou vírou, a že mají odpovědnost za předání informací potřebných ke spáse. Nabízím jim pomoc v případě, že si neví rady, jak dítěti víru předávat.
Informuji rodiče, že křest je vstupní brána ke svátostem a za splnění podmínek má pak dítě právo na další svátosti jako je eucharistie, biřmování, manželství, svátost kněžství (pokud jde o muže), svátost smíření, ve které se může dítě po celý život očišťovat, a svátost pomazání nemocných.

5. Ano zdůrazňuji. Ve společenství není člověk sám a celé společenství má víru společnou.
6. Zdůrazňuji důležitost křtu pro spásu. Je tam stopa Boží milosti. Dítě utrpí úraz nebo něco podobného, co není slučitelné s životem, ale je tu naděje, že dojde nebe.
7. Jde to dost těžko. Doporučím, ale nijak neprověřuji.
8. Alespoň jeden z rodičů musí být pokřtěn. Kmotr musí být také pokřtěn. Rodiče musí vyjádřit vůli něco dítěti v náboženské výchově dát.
9. Zaměřuji se hlavně na křest. Výjimky dělám, z důvodu malých příležitostí sehnat kmotra, který podmínky splňuje.
10. Když se stane, že rodiče nemohou sehnat pokřtěného kmotra, nabídnu svědka křtu.
11. Seznamuji je s obřadem na jedné ze schůzek s rodiči. Probíráme, proč jednotlivé úkony jsou tak, jak jsou. Postupně se zastavuji u jednotlivých symbolů, zejména vody. Zdůrazňuji, že dítě díky oleji vyklouzne z obětí zla. Rouška symbolizuje čistotu duše a je jí nutné udržovat celý život čistou.
12. Ano pracuji. Zvláště zdůrazním symboly.
13. Ve většině případů ano, ale jsou zdůvodnitelné výjimky. Kodex nereflektuje aktuální situaci, kdy byly farnosti sloučeny. Nepřijde mi dobré nutit lidi, aby chodili do jiného kostela.
14. Je to problém. Není síla vytvořit modlitební společenství z důvodů poměrně starých farníků. Z laiků ani nevychází potřeba takové společenství vytvořit.
15. Čas o času zapojuji katechetku. Přes vysvětlení úlohy katechety někteří lidé odmítají, aby katecheta byl na schůzce přítomen.
16. Nepochází.
17.
 - a. Ojedinele ano, ale nevím, jak ty případy dopadly, protože rodiče s tímto požadavkem odešli za jiným knězem.
 - b. Neodkládal. Doporučuji zvážit, aby rodiče žili ve svátostném manželství.
 - c. Nepřihlašoval.
 - d. Takový proces nebyl.
18. Praktikující rodiče se většinou aktivně zapojují v životě farnosti. Nepraktikující se většinou už ani v kostele neobjeví.
19. S praktikujícími rodiči se setkávám na bohoslužbách a při farních akcích. S jejich dětmi později na výuce náboženství. S nepraktikujícími rodiči nejsou příležitosti se potkat. Pokud se s nimi náhodně potkám, tak je pozvu na bohoslužbu. Neosobní kontakt nezkouším, ale stálo by to za úvahu.
20. Dostávám pokyn, že máme křtít a doporučení, do jakého věku křtít a od jakého věku přihlašovat do katechumenátu.
21. Myslím, že proces křtu dětí obsahuje to, co má obsahovat.
22. Nejsm si vědom, ale myslím si, že dnes mám celou přípravu propracovanější.

Příloha B

Vzory formulářů: matriky pokřtěných a potvrzení o křtu

Vzor formuláře matriky pokřtěných²⁴⁶

KNIHA POKŘTĚNÝCH		SWAZEK:	STRANA:
Poř. čís.	Jméno	Otec	Matka
	Příjmení
	Nar. dne	Bytem v	Bytem v
	v	okres	okres
	okres	Nar. dne	Nar. dne
	Pokřtěn(a) dne	v	v
	v	Rodiče	Rodiče
	Křtil
	Naboženství	Naboženství
	Kmotři	Oddání církevně (civilně) dne
	v

²⁴⁶ *Sbírka právních norem Arcidiecéze pražské z let 1945-2009*. Praha: Arcibiskupství pražské, 2009, s. 375.

POTVRZENÍ O KŘTU²⁴⁷

Římskokatolická farnost Arcidiecéze pražská

Matrika pokřtěných svazek Strana Pořadové číslo

Jméno a příjmení pokřtěného/ho:

Datum a místo narození:

Datum a místo křtu:

Bydliště:

Otec – jméno a příjmení:

Datum a místo narození:

Jména rodičů:

Otec – jméno a příjmení:

Datum a místo narození:

Jména rodičů:

Jméno křtícího:

Kmotrové:

.....

Poznámky:

v dne

Č.j.:

L. S.

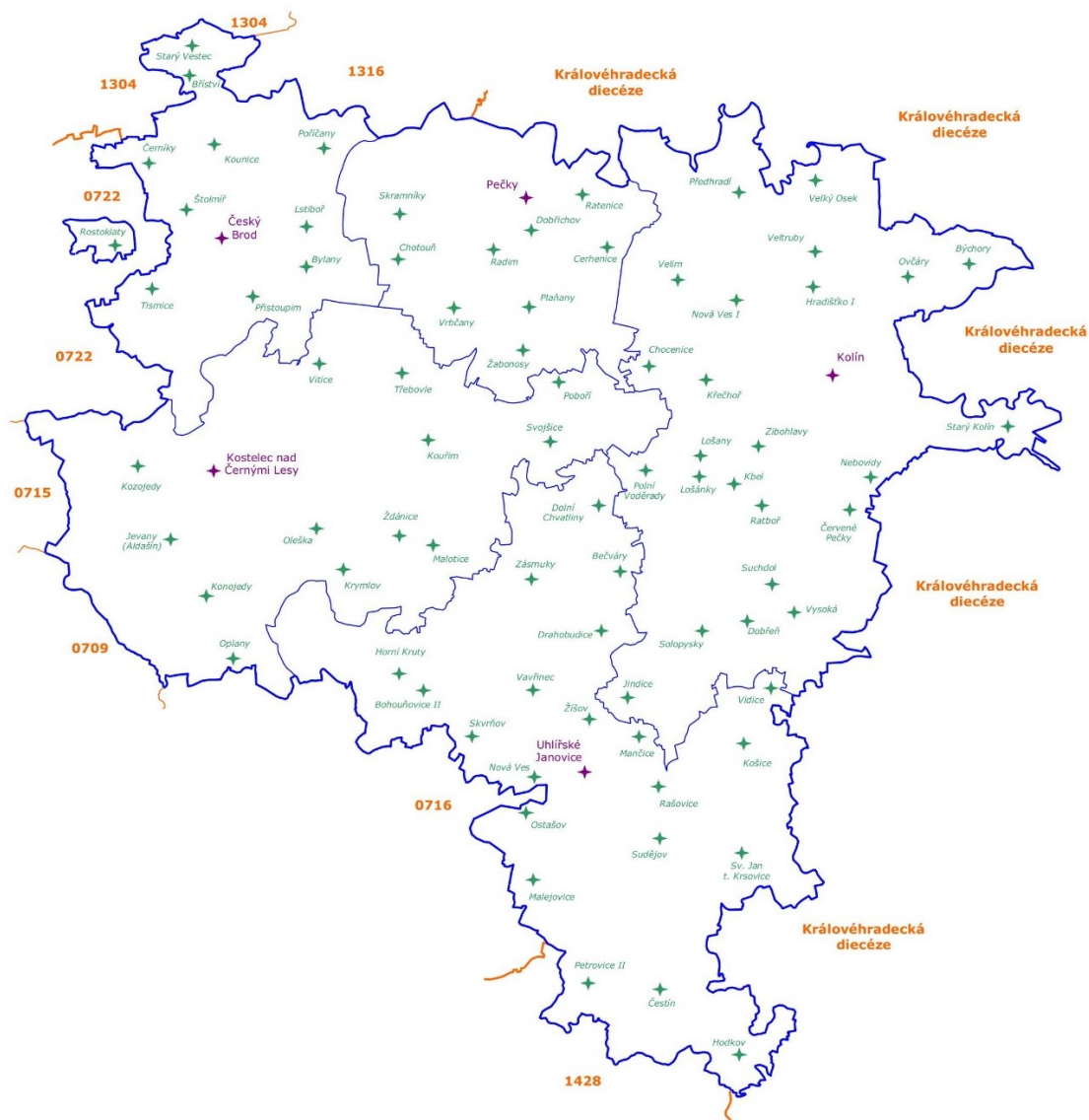
.....

farář / administrátor

²⁴⁷ Sbírnka právních norem Arcidiecéze pražské z let 1945-2009, s. 357.

Příloha C

Mapa Kolínského vikariátu²⁴⁸

²⁴⁸ Arcibiskupství pražské. 09 – vikariát Kolín (1.1.2013) [2022-03-16].
<<https://katalog.apha.cz/stahnout-soubor?id=1082>>.

Příloha D

Celkový počet křtů ve vikariátu Kolín²⁴⁹

	Český Brod	Kolín	Kostelec nad Černými Lesy	Pečky	Uhlířské Janovice	
celkem	18	97	22	18	11	
do 1 roku	12	44	11	1	8	
1 - 7 let	2	14	8	14	2	2016
7 - 14 let	1	16	1		1	
nad 14 let včetně	3	23	2	3		
celkem	9	109	16	15	12	
do 1 roku	7	12	8	11	7	
1 - 7 let		69	7	3	3	
7 - 14 let		21				2017
nad 14 let včetně	2	7	1	1	2	
Přípravy rodičů na svátost křtu ve farnosti (počet dětí)	7	94	2	14	10	
Katechumeni (starší 14ti let, přijati liturgickým obřadem v uplynulém roce)		14	2	1	1	
celkem	13	76	16	18	7	
do 1 roku	10	47	13	5	3	
1 - 7 let	3	11	2	6	4	
7 - 14 let		11				2018
nad 14 let včetně		7	1	7		
Počet dětí, jejichž rodiče byli připravováni na křest dítěte (bez ohledu na místo přijetí svátosti)	15	73	15	9	7	
Katechumeni (starší 14 let, přijati liturgickým obřadem v sledovaném roce)	4	7	1	7	1	
celkem	10	97	16	11	14	
do 1 roku	6	49	10	6	10	
1 - 7 let	2	28	4	3	3	
7 - 14 let		7		2		2019
nad 14 let včetně	2	13	2		1	
Počet dětí, jejichž rodiče byli připravováni na křest dítěte (bez ohledu na místo přijetí svátosti)	8	84	15		16	
Katechumeni (starší 14 let, přijati liturgickým obřadem v sledovaném roce)		13		1		
celkem	5	80	10	12	6	
do 1 roku	4	35	8	6	3	
1 - 7 let	1	29		5	1	
7 - 14 let		2	2	1		2020
nad 14 let včetně		14			2	
Počet dětí, jejichž rodiče byli připravováni na křest dítěte (bez ohledu na místo přijetí svátosti)	5	58	10	16		
Katechumeni (starší 14 let, přijati liturgickým obřadem v sledovaném roce)	3	3				

²⁴⁹ Zdroj Arcidiecéze pražská.